ՏԱՐԻ ԹԻՒ 903 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 5 ՅՈՒՆՈՒԱՐ (1887) Ն. Տ.) 17 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1887 21 ՐԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1304

20 ՓԱՐԱ (ԾՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ՅՕԴՈՒԱԾ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂԱՐԿԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه‌ده نورادونكيان خاننده ارولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (ԾՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	գանձեալ	արծաթ	160
»	Վեցամսեայ	»	»	80
»	Եռամսեայ	»	»	40
Գաւառաց	» և օտարական			
Թղթատարով	տարեկան	»	»	240
Գաւառաց համար և օտարական				
Թղթատարով	վեցամսեայ	»	»	120
Օտար երկիրներ,	տարեկան	ֆրանք		56
»	վեցամսեայ	»		28

Դուրսէ ղրկուած յօդուածոց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է. Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդարձուիր։

Les annonces sont recues à l'Eastern Agency place Karakeuy Deirmen Han Constantinople.

Կ. ՊՈԼԻՍ, 5 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 1887

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԿԱՒԿԱՍԻԱ

(«ԹԱՅՄԶ»ԻՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹՂԹԱԿՑԷՆ)

«Կաւկասիոյ Վրաց նահանգներուն ռուս Տէրութեան հետ միացման պատմութիւնը խիստ քիչ ծանօթ է իւր ներքին պարագաներով։ Դէպքերն որոց արդիւնք եղաւ կաւկասցի ինքնօրէն և քաջարի փոքրիկ ազգութեանց նուաճումն ընդ ռուս Տէրութեամբ՝ ա՛յնչափ հետաքրքրաշարժ նմանութիւն մ'ունին Պալքանեան Թերակղզւոյ ժամանակակից քաղաքական եղելութեանց, որ Թայմզի ընթերցողաց համար շահեկան կրնայ լինել յիշեցնել կաւկասեան պատմութեան այդ մասերն, երբ եւրոպական դիւանագիտութիւնն յոյժ զբաղեալ է գտնել գործնական լուծում մը վտանգալից տագնապի մը, որ ծնունդ է ո՛չ բոլորովին պատահական դէպքերու։

Երբ Մեծն Պետրոս, 1723ին, Պարսկաստանի դէմ պատերազմ բացաւ՝ Կասպեան ծովեզերաց վրայ ռուս իշխանութիւն հաստատելու համար, զԿալեծին Իշխան դեսպան ղրկեց Վրաստանի Թագաւորին՝ Վախթանգ Զ.ին առաջարկելու որ Ռուսիոյ հետ համաձայնութեամբ գործէ, խոստանալով ազատել զՎրաստան Պարսկաց հարստահարութենէն, երաշխաւորելով Վրաց Թագաւորին գերիշխանութիւնն անդրկաւկասեան բոլոր ցեղերուն վրայ, և ուրիշ շնորհներ և շահեր ապահովելով Վրաստանի։

Վախթանգ Զ. Թագաւորն ընդունեց այս պայմաններով առաջարկեալ ռուսական դաշնակցութիւնն, և 1723 սեպտ. ին, 60,000 զօրքով, միացաւ ռուս բանակին։ Պարսկաց վրայ կատարեալ յաղթութիւն տարուեցաւ։ Բայց այս եղելութեանց վրայ, 1724ին, մի կողմէ Ռուսիոյ և միւս կողմէ Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի միջեւ կնքեալ դաշնագրոյն մէջ, Մեծն Պետրոս բոլորովին մոռցաւ վրացի դաշնակիցներէն գտած օժանդակութիւնն, և իւր համաձայնութեամբ տեղի ունեցաւ Օսմանեանց արշաւանք մը ի Վրաստան։

Քառասուն հինգ տարի ետք, (1760-70), Կատարինէ Բ. Կայսրուհւոյն օրով, իւր նախարարապետ, Նիքիդա Բանին, վերստին առաջարկներ ըրաւ Վրաց Թագաւորին՝ Հերակլի Բ.ի, Ռուսիոյ հետ դաշնակցելու ընդդէմ Թուրքիոյ, ի փոխարէն երաշխաւորելով Վրաստանին Թուրքիայէն ետ առնուած ամեն մասերն, և խոստանալով թէ այնուհետեւ Ռուսիա պիտի պահպանէ Վրաստանի ամբողջութիւնն ընդդէմ ամեն արտաքին վտանգաց։

Նոյն միջոցին, Թուրքիոյ կողմէ ևս պատգամաւորներ եկած էին Հերակլի Բ.ի արքունիքը, դաշնակցութիւն առաջարկելով ընդդէմ Ռուսիոյ։ Բայց Հերակլի նախընտրեց ռուսական առաջարկն, և պատերազմ հրատարակեցաւ։ Միացեալ ռուս և վրացի բանակներն յառաջացան Ախալցխայի վրայ։ Թուրքերն, համախմբեալ յԱջարիզի, մեծ զօրութեամբ յարձակեցան։ Եւ ահա ռուս հրամանատարն Թոդլեպէն յանկարծ նահանջ հրամայեց իւր զօրաց, խուլ՝ վրացի զօրավարներու թախանձանաց, որք միայն իրենց խիզախ դիմադրութեամբ և իրենց մարդոց յանդուգն քաջութեամբ կրցան ետ մղել արշաւող թշնամին, առանց օգնութեան Ռուսաց։

1787ին ալ, Ճինղրիի բերդերուն առջեւ, Ռուսք նոյն մեքենայութիւնն ի գործ դրին, պատերազմի դաշտէն հեռանալով, և մինակ թողլով Վրացիներն, որք այս անգամ յաղթուեցան։ Այլ Ռուսաց մեծագոյն նենգութիւնն իրենց նոր դաշնակցաց դէմ՝ ցոյց տրուեցաւ 1795ին, երբ՝ հակառակ Հերակլի Բ.ի հետ դաշնագրոյն, որ այդմ վստահելով խզած էր ամեն բարեկամական յարաբերութիւն Պարսկաց և Թուրքաց հետ, Ռուսք մերժեցին օգնել Վրաց, յորժամ Շահ Աղա Մէհմէտ Խան 60,000 զօրքով կ'արշաւէր ի Վրաստան։ Պարսկաց զԱրեւելեան Վրաստան աւերելէն ետքն էր որ հազար հինգ հարիւր Խազախք ղրկուեցան 60,000 Պարսկաց դէմ, և այս աննշան օգնութիւնն իսկ Ռուսք ետ առին՝ ճիշդ այն վայրկենին որ Պարսկաց դէմ պիտի ճակատէր։

Ի մահ Հերակլի Բ.ի, (1798), իւր որդի, Կէօրկի ԺԳ., յոյժ տկարացած և Օսմանեանց ու Պարսկաց կողմէ շարունակ վտանգուած գտնելով զՎրաստան, երեք պատուիրակներ ղրկեց Ռուսաց Բաւել Ա. կայսեր, ի՛նչ ինչ պայմաններով զՎրաստան Ռուսիոյ հետ միացնել առաջարկելով։ Վրացի պատուիրակներն էին Կերսեվան Չաւչվաձէ, Եղիազար Բալավանտիշվիլի և Կէօրկի Ավալիշվիլի։ Զարն ընդունեց առաջարկն, և 1800 նոյմ. ին, տուրեւառը նուիրագործեց Դաշնագրով մը, զոր ապա իրենց նկատմամբ ևս ընդունեցին Իմերեթիա և Մինկրելիա։ Ռուս Տէրութեան 1801ի Օրինաց Հաւաքածոյին մէջ հրատարակեալ սոյն Դաշնագիր կ'ըսէ. Յօդ. 1. Թագաւոր Կէօրկի ԺԳ., ազնուականք, եկեղեցականք և ժողովուրդ Վրաստանի խնդրած են ռուս Տէրութեան հպատակիլ։ 2. Կէօրկի ԺԳ. և իւր յաջորդք պիտի պահուին Վրաստանի գահուն վրայ, Թագաւոր տիտղոսով, և ամեն գործադիր իշխանութեամբ, բայց օրէնսդիր իշխանութիւն չպիտի ունենան այլ ևս։ 3. Վրաստանի բոլոր հանքերը պիտի թողուին Զարին, ի փոխարէն տրուելով համարժէք կալուածներ ի Ռուսիա։ 4. Ռուս զօրքեր պիտի գրաւեն Վրաստանի ամեն բերդերն, որոյ պահապան զօրքը 6,000 է աւելի չպիտի լինի։ 9. Վրաստանի դրամոց մէկ երեսին վրայ Վրաց զինանշանք և միւս երեսին վրայ Ռուսիոյ կայսերական զինանշանը պիտի փորագրուին։ Կարգ մը յօդուածներ կը սահմանեն բերդերու շինութիւնը, ռուս պահապան զօրաց կազմակերպումը, վարչութիւնն ու պարենաւորումը, Վրաց զինուորական ծառայութիւնն ըստ տեղային զինուորութեան դրութեան՝ ազգային համազգեստով, դատական վարչութիւնն ըստ Օրէնսգրաց Վախթանգ Զ.ի, դատաւորաց ընտրութեամբ նշանակումն, ազգահամար, և արոց դրութիւն, պայմանաւ որ Վրաստանի ժողովուրդը նոր տուրք չտայ մինչեւ 12 տարի։ Յօդ. 15 կը տրամադրէր թէ ամեն Վրացիք վայելեն ռուսածին հպատակաց արտօնութիւններն և իրաւունքները։ Դաշնագրոյն վաւերացման առթիւ, Բաւել Ա. Կայսրն հրատարակեց, 1801 յունուարին, Յայտարարութիւն մը, որով կ'ըսէր.

«Կը հրամայենք որ Վրաստանի Թագաւորին և իւր ժողովրդեան բաղձանքները գոհացուին, և մեր զօրքեր մտնեն Վրաց նահանգներն ի պահպանութիւն բարեկարգութեան և ի պաշտպանութիւն սահմանաց, և կը յայտարարենք մեր կայսերական պատւոյն վրայ թէ ի թուականէ միացման վրացի Թագաւորութեան ընդ մեր Տէրութեան, ո՛չ միայն պիտի պահպանուին մեր վրացի [illegible] հպատակաց այժմեան բոլոր իրաւունքներն և առանձնաշնորհումներն, այլ նաեւ Վրաստանի բնակիչք պիտի ստանան և վայելեն ամեն իրաւունքներն և առանձնաշնորհումները, զորս կը վայելեն մեր վաղեմի հպատակներ ի բուն Ռուսիա։»

Այս ամենայն որոշեալ և կարգադրեալ կը թուէր, և ռուս զօրքեր Վրաստան մտնելով կը գրաւէին բերդերն, երբ 1801 փետր. ին Կէօրկի ԺԳ. Թագաւորը մեռաւ, և մարտ ամսուն Բալէն, Պէնինկսէն և այլք խեղդեցին զԲաւել Ա. կայսրը։ Դաւիթ, ժառանգ Վրաստանի գահուն, Թագաւոր հռչակեցաւ, և կազմակերպեց գործադիր իշխանութիւնն ըստ Դաշնագրոյն։ Աղեքսանդր Կայսրն եւս, յաջորդելով զ[illegible] Բաւելի, Յայտարարութիւն մը հանեց, յորում կ'ըսէր. «Համայն Ռուսաց Գահն ամբառնալով, կը գտնենք զԹագաւորութիւն Վրաստանի միացեալ ընդ մեր Կայսրութեան, որպէս հռչակուած էր 1801 յունուար 18ի Կայսերական Յայտարարութեամբ։»

Այդ վայրկենէն սկսան ջանքեր՝ Դաշնագիրը ջնջելու և Վրացիներն իրենց ազատութիւններէն և իրաւունքներէն զրկելու համար։ Աղեքսանդր կայսր, հակառակ իւր Յայտարարութեան, Պետական Խորհրդոյ ներկայեց Վրաստանի վերջնական հպատակութեան խնդիրն, և Պրոկուրոր Բէքլէմիշէֆ յայտարարեց. «Ն. Կ. Վեհափառութիւն շատ կը դժկամակի իւրացնել Վրաց Թագաւորութիւնը. զի արդար չի համարիր տիրել երկրի մը, որ իրաւամբ չի վերաբերիր իրեն։»

Բայց այդ կայսերական դժկամակութեան հետքն իսկ չտեսնուեցաւ երբ մի քանի օրեր ետք Զօր. Քնոռինկ ղրկուեցաւ Պատգամաւոր (Քոմիսէր) ի Վրաստան, (պաշտօն որ տարօրինակ նմանութիւն մ'ունէր Զօր. Քաուլպարսի Պատգամաւորութեան ի Պուլկարիա։)

Զօր. Քնոռինկ նախ պիտի քննէր թէ Վրաստանի մէջ իրաց ներքին վիճակն իրօք կը պահանջէ՞ր երկրին բացարձակ յանձնումը Ռուսիոյ, և երկրորդ, թէ վրացի ժողովուրդն յօժարակամ միահամուռ կը բաղձա՞ր ռուսական տիրապետութեան։ Արդ, նոյն միջոցին ի Բեդերպուրկ կային երեք պատուիրակներ ի Վրաստանէ, որով աւելորդ էր տեղւոյն վրայ քննութիւն կատարել. բայց վրացի դեսպաններուն յայտարարուեցաւ թէ Քնոռինկի վերադարձէն ետքը միայն պիտի լսուին իրենց յայտարարութիւնք։

Զօր. Քնոռինկ Դիֆլիզ հասնելուն, ամեն բանէ առաջ յանուն Կայսեր գահէն վար առաւ զԴաւիթ Թագաւորը, լուծեց ազգային կառավարութիւնն, և ռուս զինուորական իշխանութիւն մը հաստատեց, մինչ ի Բեդերպուրկ Վրաստանի «Նահանգին» տեղական վարչութեան համար տեսակ մը կանոնագիր կը յօրինուէր Ռուսիոյ զինուորական և պաշտօնէական դրութեանց համաձայն։ Սոյն պայմանաց մէջ, Վրացիք, յանկարծակիի եկած, ռուսական խարդախութեան դէմ զայրանալով, բողոք բարձին, և ապստամբեցան. բայց շուտով ընկճեցան. զի Խազախք գրաւեցին զԴիֆլիզ, Վրաց բերդերն, և երկրին անցքերն։ Հնազանդութիւն միայն կը մնար խեղճ Վրացւոց, և Ռուսք վերջապէս իւրացուցին և սեփականեցին Վրաստանի վարչութիւնը։ Ռուս պատմագիրներ իսկ կը պատմեն հետեւեալը.

«Ռուս իշխանութիւնն ի Վրաստան մուծանելու առաջին փորձն սկսաւ 1801 յունիսին, երբ, Քնոռինկի առաջարկութեամբ, տեղային կառավարութիւն մը հիմնեցաւ ընդ տնօրինութեամբ Լազարեւ զօրավարի, ըստ յատակագծոյ նախորդ կառավարիչ Քավալովսքիի, որ գործադիր իշխանութեան գլուխ կարգուած էր Աղեքսանդր Ա. Կայսեր հրամանաւ, յետ գահազրկութեան Դաւիթ Թագաւորին։ Ռուս պատգամաւորն յԻմերեթիա, Սօբոլեֆ, կը պատմէ.— «Կաշառաբեկ պաշտօնեայք, Վրաստանի համար վարչական նոր յատակագիծ մը շինելու պահուն, աչքէ չէին վրիպեցներ իրենց յոռի վարչութեան շահերը, զորս լիուլի կը վայելէին։ Պաշտօնեայք ամեն տեսութեամբ անարժան մարդիկ էին»։ Զօր. Լազարեւ, տեղեկագրելով առ Քնոռինկ, կը գանգատի թէ, «Աստ ի Վրաստան պաշտօնեայք ըստ կամի կը գողնան ու կը կողոպտեն։ Աւազակութեան դրութիւն մը կազմակերպած են, խոտելի բնիկ ժողովրդեան բարուց և սովորութեանց, որ յոյժ դժգոհ է, և կ'ատէ պաշտօնէից դասը։ Ժողովուրդը կը վհատի իւր վիճակին բարւոքումը տեսնելէ։» Ամեն վարչական պաշտօնատանց մէջ, Վրացիք կը կեղեքուին, և ամենադոյն անբաստանութեամբ, կը դատակոծուին չարաչար։ Անոնց ձեռքերն ետեւ կը կապուին, չուան մը կ'անցուի նոցա վզէն, և գետնաքարշ կ'ածուին ժամերով, մինչ ռուս պաշտօնեայք այս պատուհասեալ Վրաց կիներն ու աղջիկները կը տանին գիւղերն, և վատաբար բռնաբարելով կը զբօսնուն։»

(Մնացեալն յաջորդ թուոյ)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ Ի ԿԵԴՐ. ԱՍԻԱ. Թ.ն կը գրէ. «Ռուսք կը շարունակեն իրենց քաղաքակրթիչ գործ ի Կեդր. Ասիա։ Բեդերպուրկի Պաշտօնական Օրագիրն յունուար 1ին հրատարակեց Թղթակցութիւն մը Պուխարայէ, ծանուցանող թէ Պուխարայի Էմիրն հրամանագրով մը ջնջած է գերութիւնն իւր իշխանութեան սահմանաց մէջ։ Ի Պուխարա, որպէս ի Խիվա, ի Թուրքաստան, բովանդակ անդրկասպեան երկրին մէջ, մոսքովեան կառավարութիւնն, իւր մարդասէր քաղաքականութեամբ, ազատագրեց անհամար թշուառներ, որոց գերութիւնը, զոր Պ. Արմինիուս Վամպէրի նկարագրած է իբրեւ ականատես, կարի վայրագ և նողկալի հանգամանք մ'ունէր այդ բարբարոս երկրաց մէջ։ Թիւրքմէնաց և Պուխարացւոց գերիներն էին ըստ մեծի մասին Պարսիկներ, զորս կը բռնէին Ախալի և Մերվի ասպատակ Թէքինցիներն, և տկարներն ու պետաւորներն սպանելով, մնացեալները շղթայակապ կը տանէին իբրեւ գերի վաճառելու։ Այս դժբախտներու թիւն ա՛յնչափ բազմացած էր, որ Պուխարայի շուկային մէջ անոնց միջին գինն իջած էր 100 րուպլիի։ Էմիրն իւր բանակին մէկ մասը կազմած էր այս գերիներէ, իւր հպատակներ ունէին շատ գերիներ։ 1873 էն ի վեր, Ռուսիոյ գործակալք կը ջանային ջնջել այս դրութիւն։ Պուխարայի Էմիրն 1876 ին խոստացաւ թողուլ զայն. յետոյ, Թիւրքմէնաց հպատակութեամբ Ռուսիոյ, մարդկային մարմնոյ սոյն առեւտրոյն աղբիւրք ցամքեցան յանկարծ։ 10 տարի պէտք եղաւ՝ անցելոյն մէջ ստացուած գերիները տակաւ ազատագրելու համար. վերջապէս, 1886 նոյմ. 13 ին, Էմիրն հրատարակեց հրամանագիրն, որով Պուխարայի մէջ վերջ կը տրուի գերի պահելու թէ՛ պետական և թէ անհատական դրութեան։»

—**ԱԼԶԱՍ-ԼՈՌԷՆ.** Գերմանիա մշտապէս կը պահէ 42,000 զօրք, 16 քաղաքներու մէջ։ Երբ զինուորական նոր օրէնքը գործադրուի, 9,000 զօրք ևս պիտի աւելնայ յԱլզաս-Լոռէն։ Մեծի մօտ, դէպի Նանսի երկաթուղւոյ գծին վրայ զօրանոց մը կը կառուցուի 8,000 հոգւոյ։ Այս 8,000 զօրքն ալ կեդր. Գերմանիայէն պիտի բերուին, իբրեւ յաւելուած Ալզաս-Լոռէնի մշտական ուժերուն, որք հետեւապէս 42 հազարէն 59,000ի պիտի բարձրացուին ի մօտոյ։

—**ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.** Նէօյէ Ֆրայէ Զայթունկ ուշագրաւ յօդուածով մը Գերմանիոյ խորհուրդ կու տայ մտերմանալ Ռուսիոյ հետ, խոստանալով նմա ի՛նչ որ կ'ուզէ Արեւելից կողմէն..., և ապա յարձակիլ Ֆրանսայի վրայ, որ դաշնակից չպիտի ունենայ յայնժամ։ «Մեր փափաքն է՝ Ֆրանսացիներէն առնուլ իրենց Հիւսիսի նահանգներն և տալ զասոնք Պելժիոյ։ Հիւսիսի նահանգներ ըսելով կ'իմանանք ո՛չ միայն զԱրդուա, զՓիքարտի և զՆորմանտի, այլ նաեւ զԲրըդանիա, կը փափաքինք նաեւ գիծ մը քաշել Մէզիէրէ ցԼիոն, և Գերմանիոյ տալ գծին այս կողմի ֆրանսական գաւառներն, և Իտալիոյ տալ Ռոն գետոյն բովանդակ ձախակողմն։ Յետ այս անդամահատութեան, Ֆրանսացիք կ'ունենան միշտ զԲարիզ, «սուրբ քաղաքն աշխարհի սիրոյն։» Այդ սրտի մօտ պիտի կրնան տքնալ, երբ պատերազմի կրակը մարի, և երբ սկսին դիտել վէրքերն որոնք պիտի ծածկուին իրենց մարմնին։ Իսկ Եւրոպա խաղաղութիւն և հանգստութիւն պիտի գտնէ, մանաւանդ եթէ գերման բանակները քանի մը տարիներ մնան ի Ֆրանսա, որպէս զի Ֆրանսացիք լաւագոյնս հասկնան իրենց վիճակ, և եթէ ի գործ դնենք նաեւ ուրիշ զգուշական միջոց մը՝ Ֆրանսայէն մեր առնելիք նոր գաւառներուն վրայ ուղղելով գերմանական գաղթականութեան հոսանքն, և այդ գաւառաց բնիկներուն նկատմամբ բռնելով յաղթողի ընթացքը, փոխանակ հայրական ներողամտութեամբ և քաղցրութեամբ վարուելու նոցա հետ, ինչպէս Մանդայֆըլ Ալզասցւոց հետ։»

Երբ Գերմանք այս տեսակ խորհուրդներ կը տածեն Ֆրանսայի նկատմամբ, Ֆրանսա կատարեալ իրաւունք ունի եւս քան զեւս աւելցնելու իւր զինուորական ուժեր։

—**Պ. ԿԱԹԿՈՎ և Պ. ՊՈՒՆԿԷ.** Մոսքովսքիէ Վէտոմոսթիի ազդեցիկ խմբագրապետն երեք նախարարներու թշնամի էր.—դատական նախարար Պ. Նապոքոֆ, ելմտական նախարար Պ. Պունկէ և արտաքին գործոց նախարար Պ. Կիրս։ Առաջինն ինկաւ, և նմա յաջորդեց Պ. Մանասէյն, իւր հակագերման և հակահրէական զգացմանց սաստկութեան շնորհիւ։ Երկրորդին ալ անկումը մօտալուտ կը համարուի։ Որովհետեւ ելմտական նախարարը տարւոյն վերջն ելեւմտից կը ներկայէ նախարարական խորհրդոյն, և այս առթիւ զանազան ելմտական կարեւոր կարգադրութեամբք կը զբաղի, միայն կարճ ժամանակի մը համար յետաձգուած է Պ. Պունկէի յաջորդին անուանումը։ Պ. Պունկէ գերմանական սերունդէ է։ Քաղաքական տնտեսութեան դասախօս էր Քիէֆի Համալսարանին մէջ, և Աղեքսանդր Գ.ի հետ անձնական յարաբերութիւն ունէր նորա պատանեկութենէն ի վեր։ Կարող մարդ մ'է, և կայսեր սիրելի։ Բայց Պ. Կաթկով միշտ կը հարուածէր զՊ. Պունկէ իւր ազատ փոխանակութեան ձգտումներուն համար, և Զարն ա՛յնչափ կը յարգէ զՊ. Կաթկով, որ կ'երեւի թէ նմա պիտի զոհէ Պունկէ։ Վերջին երեք տարիներս, կայսրը, Պ. Կաթկովի ազդեցութեամբ, ընդունեց ելմտային տնօրինութիւններ որոց կը հակառակէր Պ. Պունկէ։ Սա բողոքեց, և խնդրեց Կայսրէն ընտրել զինք կամ զիւր հակառակորդ։

«Որովհետեւ Ձեր Վեհափառութիւն Պ. Կաթկովի ելմտական խորհուրդները կ'ընդունի հակառակ իմիններուս, կ'խնդրեմ որ Ձեր Վեհափառութիւն մեր երկուքէն մին ընտրէ իրեն խորհրդական, և կա՛մ ըն-

---

—)(12)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԵՐՆ

ՀԻՆԳ ՇԱԲԱԹ ՕԴԱՊԱՐԿՈՎ

ԵՐԿՐԱԽՈՒԶԱԿԱՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԵՔ ԱՆԳԼԻԱՑԻՈՑ Յ'ԱՓՐԻԿԷ

ՊՍԱԿԵԱԼ Ի ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԷՆ

ԳԼՈՒԽ Ը.

—Բայց ես տէր եմ օդապարիկիս, պատասխանեց տոքթորն, ուզածիս պէս կ'ելնեմ կամ կ'իջնեմ, ուզած ժամանակս կանգ կ'առնում, մանաւանդ երբոր չափազանց բուռն հոսանքներ զիս ուրիշ կողմ վարել սպառնան։

—Պիտի հանդիպիք այնպիսի հոսանաց, ըսաւ Բէննէթ հրամանատարն։ Այնպիսի բուռն հովեր կան, որք մէկ ժամու մէջ երկու հարիւր քառասուն մղոնէն աւելի ճանբայ կ'ընեն։

—Կը տեսնէք ահա, պատասխանեց տոքթորը, թէ այդպիսի արագութեամբ տասներկու ժամու մէջ կրնանք անցնիլ բովանդակ Ափրիկէի մէջէն։ Առաւօտուն Զանզիպարէն ելնելով՝ կրնանք իրիկուան Սէն-Լուիի մէջ իջնել։

—Բայց, ըսաւ սպայ մը, օդապարիկ մը կրնա՞յ երթալ այդպիսի արագութեամբ։

—Տեսնուած է, պատասխանեց Ֆէրկիւսոն։

—Եւ օդապարիկը կրցա՞ծ է տոկալ։

—Կատարելապէս։ Նաբոլէոն Առաջինի թագադրութեան օրը, 1804 ին, Կառնըրէն օդանաւորդն իրիկուան ժամը 11 ին օդապարիկ մ'արձակեց, որ հետեւեալ արձանագրութիւնը կը կրէր ոսկեզօծ տառերով. «Փարիզ, 25 Փրիմէր, ԺԳ րդ տարի, Թագադրութիւն Նաբոլէոն կայսեր ի ձեռն Ս. Պիոսի Է.ի.» Հետեւեալ առաւօտ, ժամը հինգին, Հռոմի բնակիչները տեսան օդապարիկն, որ պահ մը Վատիկանի վրայ կենալէ յետոյ՝ պտըտեցաւ Հռոմի շրջակայ դաշտերուն մէջ, եւ գնաց ընկաւ Պրաչիանոյի լճին։ Ուստի, տէ՛րք, օդապարիկ մը կրնայ տոկալ այսպիսի արագութեանց։

—Օդապարիկ մը, այո՛, բայց մարդ մը չկրնար, ըսաւ Քէննէտի։

—Մա՛րդն ալ կրնայ։ Վասն զի օդապարիկը միշտ անշարժ է զինքը շրջապատող օդին մէջ։ Նա չէ քալողն, այլ շրջապատող օդն է։ Եթէ ձեր նստած նաւակին մէջ ճրագ մը վառէք, բոցը չդողդոջէր բնաւ։ Եթէ Կառնըրէնի օդապարիկին մէջ մարդ մը նստած լինէր, բնաւ չպիտի նեղուէր վերը յիշուած արագութենէն։ Բայց ես փոյթ չունիմ այնպիսի արագութիւն մը փորձելու, եւ եթէ կրնամ գիշերը ծառի մը կամ բարձրաւանդակի մը կառչիլ, զանց չպիտի ընեմ, վասն զի երկու ամսուան պաշար ունիմ, եւ մեր ճարտար որսորդն ալ կրնայ առատ որս մատակարարել մեզ երբոր գետին իջնենք։

—Ա՛, պարո՛ն Քէննէտի, վարպետ հարուածներ պիտի ընէք... ըսաւ գեռատի սպայ մը, ըղձակերտ աչօք Սկովտացւոյն նայելով։

—Առանց հաշուելու թէ ձեր զուարճութիւնը մեծ փառքով մ'ալ պիտի կրնայ պսակիլ, յարեց ուրիշ սպայ մը։

—Տէ՛րք, պատասխանեց որսորդը, մեծապէս շնորհակալ եմ... ձեր գովեստներէն... Բայց չպիտի կրնամ ընդունիլ...

—Հէ՛, գոչեցին ամեն կողմէ, դուք չպիտի՞ երթաք։

—Ո՛չ, չպիտի երթամ։

—Չպիտի՞ ընկերակցիք տոքթոր Ֆէրկիւսոնի։

—Ո՛չ, չպիտի ընկերակցիմ, այլ ես եկած եմ աստ, որպէս զի վերջին վայրկենին արգելում զայն։»

Ամենուն աչերը տոքթորին վրայ ուղղուեցան։

«Ականջ մի՛ կախէք, պատասխանեց տոքթորն հանդարտ դէմքով։ Այնպիսի բան մ'է այդ, որոյ վրայ պէտք չէ վիճաբանիլ իրեն հետ. ինք ալ կատարելապէս գիտէ թէ հետս պիտի գայ։

—Վերդնո՛ւմ սուրբ Պատրիկի վրայ, գոչեց Քէննէտի, եւ կը հաստատեմ...

—Մի՛ հաստատեր, բարեկա՛մ Տիք, արդէն չափուած ես, կշռուած ես, դու ալ, վառօդդ ալ, հրացաններդ ալ, գնտակներդ ալ։ Ուստի լմնցած գործ է. ասոր վրայ չխօսինք այլ եւս։»

Եւ իրօք, այն օրէն սկսեալ, մինչեւ որ Զանզիպար հասան, Տիք ոչ եւս բացաւ բերանը, ո՛չ եւս խօսեցաւ այս գործին վրայ, ո՛չ ալ ուրիշ բանի վրայ։ Բացարձակապէս լռեց։

ԳԼՈՒԽ Թ.

Կ'անցնին Բարեյուսոյ գլուխը։—Նաւուն յառաջակողման բարձրաւանդակը։—Դասախօսութիւն տիեզերագրութեան Ժօյէ վարժապետին։—Օդապարիկներուն կառավարումը։—Մթնոլորտային հոսանք։

Րէզօլիւթ արագաբար կը սրանար դէպի Բարեյուսոյ հրուանդանը։ Օդը լաւ էր, թէեւ ծովն յուզեալ։

Մարտ 30 ին, Լոնտրայէն մեկնելէ քսան եօթն օր յետոյ, Թէյպլ լեռը տեսնուիլ սկսաւ հորիզոնին վրայ։ Քաբ քաղաքն, որ բլրոց ամփիթատրոնի մ'ստորոտը շինուած է, երեւնալ սկսաւ ծովային դիտակներու ծայրով, եւ շատ չանցած, Րէզօլիւթ երկաթ նետեց նաւահանգստին մէջ։ Բայց Բէննէթ հրամանատարն ածուխ առնելու համար միայն կանգ կ'առնէր անդ, եւ այս ալ մէկ [illegible] գործ էր։ Հետեւեալ օրը շոգենաւը դէպի հարաւ ուղղուեցաւ՝ Ափրիկէի հարաւային սարաւանդը պտտելու եւ Մոզամպիքի ջրանցքին մէջ մտնելու համար։

Ժօյէ առաջին անգամ չէր որ կ'ուղեւորէր ծովու վրայ։ Ուստի շուտով ընտանեցաւ նաւուն մէջ։ Ամեն մարդ կը սիրէր զայն իւր անկեղծութեանն ու զուարթաբարոյութեան համար։ Տիրոջն համբաւոյն մի մեծ բաժինը նորա վրայ կը ցայտէր։ Պատգամի մը նման մտիկ կ'ընէին զայն, և չէր ալ սխալէր։

Արդ, մինչ տոքթորն սպայից դահլիճին մէջ իւր նկարագրութեանց դասախօսութիւնը կը շարունակէր, Ժօյէ ալ յառաջակողման բարձրաւանդակին վրայ նստած, պատմութիւն կը դասախօսէր ըստ իւր տեսութեան, ինչպէս որ ըրած են ամեն ժամանակի մեծամեծ պատմաբանք։

Նիւթը բնականաբար օդային ուղեւորութեան վրայ էր։ Ժօյէ ի սկզբան դժուարութիւն կրեց իւր տիրոջ ձեռնարկն ընդունել տալու համար ըմբոստ մտքերու, բայց անգամ մ'ընդունուելէ յետոյ, նաւաստեաց երեւակայութիւնը, Ժօյէի պատմութիւններէն տաքնալով, ոչ եւս հաւատալ սկսաւ անհնարութեան։

Շլացուցիչ վիպասանը կը հաւատացնէր իւր ունկնդրաց թէ այս ուղեւորութենէն յետոյ ուրիշներ ալ պիտի ընէին. թէ շատ մը գերմարդկային ձեռնարկութեանց սկզբնաւորութիւն մ'էր այս։

«Հաւատացէք, սիրելի բարեկամք, երբոր մէկն այսպիսի ուղեւորութեան մը համն առնու, ոչ եւս կրնայ հրաժարիլ. ուստի, մեր յառաջիկայ ուղեւորութեան մէջ, փոխանակ մէկ կողմէ երթալու, ուղղակի դէպ յառաջ պիտի երթանք՝ միշտ վեր ելնելով։

—Լուսնի՛ն մէջ ուրեմն, ըսաւ սքանչացեալ ունկնդիրներէն մին։

—Լուսնի՛ն մէջ, պատասխանեց Ժօյէ, ո՛չ, յոյժ հասարակ բան է, ամեն մարդ կ'երթայ լուսնին մէջ։ Ասկէ զատ լուսնին մէջ ջուր չգտնուելով, շատ ջուր տանելու կը հարկադրին հոն գնացողները, մինչեւ իսկ փոքրիկ սրուակներով մթնոլորտ, եթէ ուզեն օդ շնչել։

—Արդեօք գինի կը գտնուի՞ հոն, հարցուց նաւաստի մը, որ յոյժ սիրահար էր այդ ըմպելւոյն։

—Ո՛չ, բարեկամ։ Ուստի լուսնի մէջ գործ չունինք. այլ այն գեղափայլ աստղերուն և սիրուն մոլորակներուն մէջ, որոց վրայ յաճախ խօսած է տէրս։ Ուստի նախ Երեւակը պիտի այցենք։

—Մանեակ մ'ունեցո՞ղն, հարցուց նաւաստեաց տասնապետն։

—Այո՛, ամուսնական մանեակ։ Միայն թէ յայտնի չէ թէ ի՛նչ եղաւ նորա կինն։

—Ի՞նչ կ'ըսէք, այնչափ բարձրերը պիտի ելնէ՞ք, հարցուց ապշեալ նաւաստիկ մը։ Ուրեմն նոյն ինքն սատանան է ձեր տէրը։

—Սատանա՞ն, կարող չէ ըլլալ։

—Բայց Երեւակէն յետոյ, հարցուց անհամբեր ունկնդիրներէն մին։

—Երեւակէն յետո՞յ։ Լուսնթագին այց պիտի տանք։ Զարմանալի երկիր մը, յորում օրերն իննուկէս ժամ են, որ յոյժ հեշտ է ծոյլերուն համար, եւ տարիներն ալ, օրինակի համար, տասներկու տարի կը տեւեն, որ յոյժ օգտակար է այն անձանց՝ որք վեց ամիս միայն ունին ապրելու։ Այս բան կրնայ քիչ մ'երկարել նոցա կեանքը։

—Տասներկո՞ւ տարի, գոչեց նաւաստիկն։

(Շարունակելի)

ղունի հրաժարականս, կա՛մ հաւանութիւն շնորհէ ելմտային այն տնօրինութեանց միայն զորս ես կը ներկայացնեմ։»

Զարը սա ոճով կը պատասխանէր միշտ․

«Երբեք չպիտի բաժնուիմ քեզմէ․ բայց կը խնդրեմ որ գործերը վարես առանց կարեւորութիւն տալու լրագրաց գրածներուն, և միանգամայն ընես ըստ կարի ի՛նչ որ կ'ուզէ Գ. Կաթկով։»

Անհերեւ էր թէ ինքզինք յարգող նախարար մը չէր կրնար պաշտօն վարել այս պայմանաց մէջ։ Ուստի, օր ըստ օրէ կը սպասուի Ռուսիոյ ելմտական նոր նախարարին անուանման լուրը։ Գ. Գունկէի յաջորդ պիտի լինի եղեր Գ. Վիշնիկրածքի, որ Գ. Կաթկովի չափ մոլի կուսակից է պաշտպան-դրութեան։ Գ. Վիշնիկրածքիի համար, Ռուսիա Տէրութիւն մը չէ, այլ աշխարհ մ'է, որ կրնայ ինքնիրեն ապրիլ, առանց ընդունելու օտար երկրաց ո՛չ ապրանքն, ո՛չ ալ դրամն՝ նահանգէ ի նահանգ տուրեւառը դիւրացնելու համար թղթադրամ հանելով։ Ուստի, ո՛չ միայն մաքսերն անհունապէս բարձրացնելու և օտար ապրանաց մուտքը բացարձակ արգիլելու կողմն է, այլ նաեւ ի շրջաբերութեան գտնուող ռուս թղթադրամոց քանակութիւնն անսահմանօրէն աճեցնել կ'ուզէ։

—Թէեւ Թայմզ'ին Բարիզի թղթակիցը, Բեդերսպուրկէ առած վստահելի տեղեկութեանց վրայ յենլով, Գ. Վիշնիկրածքիի անուանումն հաւանական կը ծանուցանէ, բայց Բեդերսպուրկէ կը հեռագրուի առ Թայմզ թէ ելմտական նոր նախարարը պիտի լինի կա՛մ նախորդ նախարարն Գ. Ապազա և կա՛մ ընդհանուր հաշուեքննիչ Գ. Սօլսքի։

ԱՌ ԸՆԹԵՐՑՈՂՍ

Արդէն ծանուցինք Արեւելքի բաժանորդագնոյ մասին դեկտ. 16էն ի վեր որոշուած նոր փոփոխութիւնքն․ համառօտիւ կը կրկնեմք։

Պոլսոյ համար, բաժանորդագին	160	ղրշ.
Վեցամսեայ	» 80	»
Եռամսեայ	» 40	»

Գաւառաց և օտար երկիրներու համար ըստ առաջնոյն 240 ղրշ. և 56 Ֆրանքի հաշուով։

Այս նոր կարգադրութիւնք ԱՌԺԱՄԱՆԱԿԵԱՅ պիտի մնան, մինչեւ որ մեր յուսացած քաջալերութիւնը գտնեմք հասարակութեան կողմանէ, վերջնական հրատարակելու համար զայնս։ —

«ԱՐԵՒԵԼՔ» հատը կը ծախուի ի գին 20 փարայի։

ԱՌ ԳԱՒԱՌԱՑԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՍ ԵՒ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՍ

Երեք տարուան փորձառութիւն մը ցոյց տուաւ մեզ թէ Արեւելքի բաժանորդագնոց գանձման մէջ մեծամեծ դժուարութիւններ կը կրեն գործակալութիւնք, ինչ որ անխուսափելի թղթակցութեանց եւայլն կը դատապարտէ վարչութիւնս որ հաշուոց կարգադրութեան համար շատ անգամներ զուր տեղը ժամավաճառ լինելէ զատ կրկին վնասուց ալ կ'ենթարկուի, այն է մրխասէս կարգացնելու իւր լրագիրն և որ աւելին է, այս թերթերու թղթատարական ծախսն ալ հոգալու։

Այս անպատեհութեանց միանգամ ընդմիշտ վերջ տալու նպատակաւ Արեւելքի Վարչութիւնն որոշած է վերջնականապէս ջնջել գաւառաց մէջ գտնուած գործակալութիւններն, պահելով միմիայն հետեւեալներն.

ԴԱՀԻՐԷ.—Յովհաննէս էֆ. Պալքճեան
ԶՄԻՒՌՆԻԱ.—Կարապետ էֆ. Սիմոնեան
ՄԱՆՉԵՍԴՐ.—Գարեգին էֆ. Մօլոզեան
ՄՈՒՇ.—Մկրտիչ էֆ. Սարրեան
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ.—Սարգիս էֆ. Եսիճեան
ՊԱՂՏԱՏ.—Ներսէս և Սամուէլ էֆ. Թադէոսեանց
ՌՈՏՈՍԹՈ.—Մկրտիչ էֆ. Քիրազեան
ՎԱՌՆԱ.—Կարապետ էֆ. Յովսէփեան

ԱՐԵՒԵԼՔ ի բաժանորդագնոյ վճարումը կանխիկ է բառին բովանդակ իմաստով, այսինքն թէ, ամեն անոնք որք կը փափաքին բաժանորդագրուիլ և կամ բաժանորդ գոլով կ'ուզեն շարունակել իւրեանց բաժանորդագրութիւնն, պարտին՝ եթէ վերոյիշեալ գործակալութեանց չեն պատկանիր, [illegible] պայմանաժամին լրագրոյս վարչութեան հասցնել իրենց բաժանորդագինն։

Բաժանորդագինը ժամանակին չհասած թերթի մը առաքումը կը դադրի, առանց որ և է նկատողութեան։

Այն բաժանորդներն որք վերոյիշեալ գործակալութեանց միոյն կը պատկանին, պարտին ժամանակին և անմիջապէս վճարել իւրեանց բաժանորդագինն մեր գործակալաց, որոց առ մեզ ուղղեալ ազդարարութենէն միայն կախեալ է թերթերու շարունակութիւնը, եւ կամ ուղղակի առ վարչութիւնս յղել զայն։

Այս առթիւ և ի դիւրութիւն մեր բաժանորդաց, Եռամսեայ բաժանորդագրութիւն կը հաստատենք գաւառաց համար ալ, ինչ որ ցարդ չունէինք։ Բաց աստի կը յայտարարեմք թէ ամեն ոք կարող է իւր բաժանորդագինն հասցնել մեզ ՏՐԱՐՈՎ (կաուրօ) կամ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՎ եւ կամ ԹՂԹԱԴՐՈՇՄՈՎ (փուլ)։ Թէեւ այս վերջին միջոցաւ մեզ հասած գումարներու վրայ վնասի մ'ալ ենթարկուած լինինք։

Վերջացնելու համար պարտ անձին կը համարինք մեր խորին շնորհակալութիւններն յայտնելու առ համայն գործակալութիւնս որք ամեն ջանք չխնայեցին մեր դժուարին գործոյն յաջողութեան նպաստելու համար եւ կը խնդրեմք որ դադարեալ Պատ. Գործակալք փակելով անցեալ հաշիւներնին անյապաղ մեզ հասցնել բարեհաճին իւրեանց հաշիւներ և պատրաստի ունեցած դրամներն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ազգային Ժողովոյ Մայր Դիւանի կողմանէ կը ծանուցուի թէ՝ Ամեն. Պատրիարք Ս. Հայրը Տարեգլխոյ և Ս. Ծննդեան տօնին շնորհաւորութեան պաշտօնական այցելութիւնը պիտի ընդունի Ծննդեան երկրորդ օրն, (7 յունվար) չորեքշաբթի, ի ժամ 6 ½, ի Պատրիարքարանի Հայոց։

Կիմանանք թէ Փարիզու Դեղագործական բարձրագոյն Վարժարանի ուսանողներէն Լեւոն էֆ. Թուղլաճեան, վերջացող տարւոյ քննութիւնները փայլուն և յաջող կերպիւ անցունելով, [illegible] արժանացած է։

Լեւոն էֆ. Թուղլաճեան ծանօթ է արդէն թէ՛ աստ և թէ՛ ի Փարիզ, [illegible] դէմ՝ [illegible] եւ [illegible] դէմ [illegible] անուամբ իւր երկու օգտակար բաղադրութիւններով։

Վաղը և չորեքշաբթի ԱՐԵՒԵԼՔ չպիտի հրատարակուի Ծննդեան տօնին առթիւ։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԴԱՐԲՆՈՑԱՊԵՏՆ (վէպ Ժօրժ Օնէի) որ կը հրատարակուէր թերթ առ թերթ, ամբողջացած է եւ կը գտնուի հայ գրավաճառաց եւ գլխաւոր լրավաճառաց քով։

ԸՆԹԱՑՔ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Ի ՊԷՏՍ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ

Ա. ՏԱՐԻ

Գործ Յարութիւն Թ. Պէյազեանի

Ցարդ հրատարակուած աշխարհագրական դասագրեանք, թէեւ իւրաքանչիւրն ունին իրենց յատուկ առաւելութիւններ, սակայն ամենքն ալ մէկ տարւոյ համար պատրաստուած ըլլալով աշխարհագրութեան դասախօս մը կ'ստիպուի կամ միեւնոյն դասագիրքն իւր դասախօսութեան յանձնուած երկու երեք եւ երբեմն աւելի կարգաց համար միանգամայն գործածելու ըլլալ, որ մեծ անպատեհութիւն մ'է, եւ կամ ընդլայնելով կամ համառօտելով գրաւորապէս դաս աւանդել, որ քիչ աշխատութիւն չէ։

Այս անպատեհութեան առաջքն առնելու և պատ. դասախօսաց դիւրութիւն մ'ընծայելու նպատակաւ պատրաստուած է սոյն Քաղաքական Աշխարհագրութեան ընթացքն, չորս տարիի վրայ բաժնուած եւ մին քան զմիւսն աւելի ճոխ եւ աւելի ընդարձակ։

Ա. տարին, որ խիստ պարզ եւ հակիրճ պարբերութեամբ դիւրահասկնալի ըլլալու մ'անի այս անգամ լոյս տեսած է Պողոսեան տպարանէն և կը ծախուի ամեն գրավաճառաց քով։

Գին 2 ղրշ.

1—10

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ ԵՒ ԱՍՏԻՃԱՆՔ

Սանիյէ Միւթեմայիզ աստիճան տրուեցաւ արքունի Փողերանոցին առաջին մեքենագործ Մօնթէն էֆէնտիի։

Սանիյէի երրորդ աստիճան՝ արքունի Փողերանոցի մեքենագործներէն Յովսէփ էֆէնտիի։

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Պելճիոյ Արտաքին գործոց նախարարութեան ընդհ. քարտուղար Պառոն Լամպէրմոնի։

Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Իտալիոյ արքայական պալատան արարողապետ Տօն Գարգատի Նոժէի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Բաթրասի Ֆրանսական փոխ-հիւպատոս Գ. Կասբառի։

ԱՆՏԱՌԱՑ ԵՒ ՀԱՆՔԱՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Անտառաց եւ Հանքաց ժողովոյն ջնջման առթիւ, Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ նոյն ժողովոյ անդամք, քարտուղարք և այլ պաշտօնեայք ստանան իրենց ամսաթոշակները մինչեւ որ ուրիշ պաշտօնի մը կոչուին։

Այս առթիւ հետեւեալ անուանմունք եղած են։ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան հաշուակալ Սաատի պէյ միանգամայն Առեւտրական նախարարութեան հաշուակալ անուանեցաւ։

Առեւտրական նախարարութեան Մէքթուպճի Մինիր պէյ՝ միանգամայն Հանրօգուտ շինութեանց Մէքթուպճի անուանեցաւ։

Անտառաց և Հանքաց Թղթակցութեանց դիւանի տնօրէն անուանեցաւ Հանրօգուտ շինութեանց նախորդ Մէքթուպճի Սէրվէթ պէյ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹԻՒՆ

Ամերիկեան քաղաքացիութեան վրայ Բ. Դրան և Միաց. Նահանգաց կառավարութեան միջեւ Գ. Բոքսի միջոցաւ կնքեալ Դաշնագիրն հրատարակեցաւ յԱմերիկա․ կը տրամադրէ թէ, եթէ Ամերիկացի մը օսմ. հպատակութիւն ընդունի, բայց վերադառնայ բնակիլ յԱմերիկա, կը կորուսանէ իւր օսմ. հպատակութիւն․ Փոխադարձաբար, եթէ օսմ. հպատակ մը ամերիկեան քաղաքացիութիւն ընդունի յԱմերիկա, բայց վերադառնայ բնակիլ ի Թուրքիա, կը կորուսանէ իւր ամերիկեան քաղաքացիութիւն։ Առանց ստացեալ հպատակութիւնը կորուսանելու բնակութեան տեւողութիւնն է երկու տարի։ (Մ. Օ[illegible])

ՎԵՐՋ ԽԻՍՏԱՎԷՐՏԻ ԷՖ.Ի ԴԱՏԻՆ

Առեւտր. Վերաքննիչ Ատեանն իւր շաբաթ աւուր նստին մէջ, լսելով ընդհ. դատախազ պէյին կարծիքն, յետ երկար խորհրդակցութեան արտասանեց զիւր վճիռ որով ընդունելով Խիստավէրտի էֆ.ի կողմէ ներկայացեալ փաստերն իբր օրինաւոր, կը հաշակէ Թիճարէթի Ա. դատարանի ծանուցեալ վճիռն իբր դիտմամբ գործուած անիրաւութիւն մը, արդիւնք բռնախնդրութեան, և կը յայտարարէ թէ Խիստավէրտի էֆէնտի իրաւունք ունի վնասուց հատուցում պահանջել յիշեալ դատարանի անդամներէն, ձեռնհաս դատարանին առջեւ, այս վերջնոց թողլով իրաւունքն ի դատ կոչելու զԽիստավէրտի էֆէնտի իրենց դէմ արտասանուած բուռն խօսքերուն համար․ սոյն վճիռն մանրամասնութեամբ տրուած է։

Կը լսենք թէ դատապարտեալ կողմը վճռաբեկ Ատեանին պիտի դիմէ, յուսով թէ Վերաքննիչ Ատենի սոյն վճիռն եւս նախորդին բաղդակից լինի։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՕՐԱԳԻՐ

Երէկի Թուրք Թերթերն կը հրատարակեն Ոստիկանութեան կողմէ հաղորդուած հետեւեալ պաշտօնական յայտարարութիւնը․

«Գաղթական Սաաթճը Խալիտ անուն անձն, որ անցեալները րէվօլվէրի քանի մը հարուածներ պարպելով Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին անձին վրայ սպանութեան փորձ մը ըրած էր առանց յաջողելու և անմիջապէս ձերբակալուելով յետ քննութեան տասը տարի շղթայակապ աշխատութեան դատապարտուած էր, անցեալ օր կեդրոնական բանտի հիւանդանոցին մէջ մեռաւ։ Բժշկական քննութիւն մը հաստատեց որ Խալիտ սրտի հիւանդութենէ մեռած է զոր արդէն ունէր։ Վեհ. Սուլթանը տեղեկանալով հրամայեց որ անմիջապէս ձեռնհաս պաշտօնէութեան կողմէ բժշկական քննութիւն մը կատարուի և դիազննութիւն լինի։ Կայս. հրամանին համաձայն պէտք եղածը կատարուելով, քննիչ յանձնախումբն․ որ կը բաղկանայ զինուորական ու քաղաքային բժիշկներէ և ընդհ. դատախազէն, իւր տեղեկագիրը պատրաստեց յորում կը յայտարարէ թէ Խալիտի մարմնոյն վրայ ո և է կասկածելի նշան չկայ և թէ սրտի հիւանդութենէ մեռած է որով արդէն երկար ատենէ ի վեր կը տառապէր։»

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ԶԱՆՔՈՖԻ

Պուլկարիոյ ընդդիմադիր կուսակցութեան պետ Գ. Տրական Զանքոֆ որ Բ. Դրան հրաւիրանօք մայրաքաղաքս կուգայ, երէկ իրիկուն լրացուցած լինելով իւր հնգօրեայ քարանթինան ի Մուսթաֆա-փաշա, այս առաւօտ կը մեկնի Ադր. Պոլսոյ կառախմբով եւ այս գիշեր Կ. Պոլիս կը հասնի։

Աւասիկ քանի մը տեղեկութիւններ զորս [illegible] Փիլիպէի Թղթակիցը կը հաղորդէ, Արեւ. Ռումէլիի մէջ Գ. Զանքոֆի գտած ընդունելութեան վրայ։

Փիլիպէ, 31 դեկտ.—Գ. Զանքոֆ որ առանձին կը ճամբորդէ, Սոֆիայէն Թաթար-Փազարճըք կառքով եկաւ։ Հրամանաւ Բ. Դրան, Խնամակալութիւնն ուղեկից տուած էր նմա խումբ մ'ոստիկաններ եւ սպայ մը որք մինչեւ օսմ. սահմանագլուխն ընկերացան նմա։ Տեղւոյս արմատականք հեռագրաւ իմանալով կանխաւ Գ. Զանքոֆի Սոֆիայէ մեկնումը, քանիցս գումարումներ ունեցան ցնծական ցոյց մ'ընելու համար անոր դէմ։ Քաղաքապետ Տիմիքրոֆ իսկ մասնակցեցաւ այս գումարմանց միոյն յորում որոշուեցաւ բոլոր [illegible]ներն համախմբել և հրամայել անոնց որ «անկցի մատնիչն» աղաղակեն։ Անգլ. հիւպատոս Ճոնս հարկիրապետն այս անգամ գործի չխառնուեցաւ յայտնապէս, սակայն յանձնարարեց իւր աջ բազուկն եղող Գ. Կիտ Քրէսբէնի (երբեմն պաշտօնեայ՝ Ալէքօ փաշայի կուսակալութեան օրով, եւ այժմ թղթակից [illegible]ի) յայտնել ցուցարարաց թէ բրիտանական կառավարութիւնը կ'սպասէ որ այս պարագային մէջ նշանաւոր հանդիսանան։ Աւստրիական ընդհ. հիւպատոս Բիօմլաճի տալեան, իւր Օտեսա փոխադրուելու լուրէն վհատած, հանդարտ մնաց։ Ժամը 7 ին, յորում կառախումբը կը հասնի Թաթար-Փազարճըքէն, Փիլիպէի կայարանը գրաւուած էր հարիւր հոգւոյ չափ բազմութեամբ մը յորս [illegible] Թղթակիցն կ'երթեւեկէր․ եւ երկու սպայք՝ որոց մին ոստիկանաց եւ միւսն քաղաքային զօրաց խումբի մը կը հրամայէին, բարեյօժար աչօք կը դիտէին զանոնք, շատանալով արգելուլ որ ճամբան չփակեն։

Երբ կառախումբը կայարան մտաւ, [illegible]ները գոչեցին «անկցի մատնիչն, անկցին սեւ հոգիներն»։ Զինուորականք այնպէս մը կեղծեցին իբր թէ ցուցարարաց վրայ կը քալեն արգիլելու զանոնք յարձակիլ կառքին վրայ ուր կը գտնուէր Գ. Զանքոֆ։ Պարզապէս կատակերգութիւն։ Եանաքիէֆ սոյն գնաց Գ. Զանքոֆէ պահանջել իւր անցագիրն։ [illegible]ի թղթակիցն եւս ջանաց տեսակցութիւն մ'ունենալ ընդդիմադիր կուսակցութեան պետին հետ որուն «[illegible]» տիտղոսն ընծայեց։ Կառախումբի մեկնման պահուն [illegible] կառքին մօտենալով անարգել, քարեր արձակեցին։ Այս կերպով վերջ գտաւ այս կատակերգութիւնը։ Եւ սակայն այս ամենը արդիւնք մը չպիտի լինի որ [illegible]ի Թղթակիցն, որ Հավասի ալ թղթակիցն է, ինչպէս նաեւ անգլ. հիւպատոսն չի հեռագրեն թէ ժողովրդական ցոյց մը տեղի ունեցեր է Գ. Զանքոֆի դէմ եւ թէ Ռումէլիի բնակիչք հակառակ են անոր ի Կ. Պոլիս կատարելիք պաշտօնի նպատակին, որք անհիմն զրոյցներ են։

* * *

Բարձր. Սպարապետն և Ելմտական Վսեմ. Նախարարը շաբաթ օրը Բարձր. Մեծ-Եպարքոսի քօշքը երթալով պահ մը խորհրդակցեցան։

—Պուլկար Խնամակալութեան պատուիրակ Տր. Վուլքովիչ շաբաթ օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Տրապիզոնի զինուորական հրամանատար Հասան փաշա՝ որ իւր հիւանդութիւնը դարմանելու համար մայրաքաղաքս կուգար, Սամսոնի մէջ մեռեր է։ Հասան փաշայի յաջորդեց իւր նախորդը Րիզա փաշա։

—Թէեւ Շքոտրայի կուսակալութեան ամսաթոշակն 15 հազար ղրուշ էր սակայն նախորդ կուսակալ Մուսթաֆա Ասիմ փաշայի ամսաթոշակը 17 հազար ղրուշի բարձրացած լինելով, Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ նորընտիր կուսակալ Թահիր փաշա եւս 17 հազար ղրուշ ստանայ։

—Պուլկար կառավարութիւնը Փիլիպէի մէջ ձերբակալել տուեր է [illegible] լրագրոյ տնօրէնն՝ Գ. Մանչէֆ որ նամակներ ուղղելով Ռումէլիի Պուտաք գաւառակի իսլամ բնակչաց, յորդորած էր զանոնք բռնութեամբ դիմադրել զինուորագրութեան։ Այս ձերբակալումն դժուարաւ կատարուեր է, վասն զի Գ. Մանչէֆ րէվօլվէրով դէմ դրեր է ոստիկանաց․ իւր կինն եւս րէվօլվէր ի ձեռին իրեն օգնութեան հասեր է․ սակայն առանց մէկը վիրաւորելու կամ սպաննելու, Գ. Մանչէֆ բանտ տարուեր է։

—Եօթներորդ զօրաբանակի (Եէմէն) նորընտիր հրամանատար Ֆերիդ Հասան Թահսին փաշա հրաման ստացած է անմիջապէս իւր պաշտօնատեղին ուղեւորիլ։ Հասան Թահսին փաշա ընդհանուր հրամանատար կարգուած է եւ պիտի ստանայ 15 հազար ղրուշ ամսաթոշակ։

—Պետական Խորհուրդը քննելով Սէրֆիճէի նախորդ կառավարիչ Խալիլ պէյի պաշտօնավարութեան դէմ եղած բողոքներն, անտեղի գտաւ եղած գանգատներն և հետեւաբար հաստատուեցաւ թէ Խալիլ պէյ բարւոք պաշտօնավարութիւն մ'ունեցած է։

—Երէկ իրենց պաշտօնատեղիներն ուղեւորեցան Ուրֆայի (Եդեսիա) կառավարիչ Ճավիտ փաշա և Սղերդի կառավարիչ Լութֆի պէյ։

—Արեւելեան Ռումէլիի և Ադրիանուպոլսոյ միջեւ 2 ½ կանգունի չափ ձիւն տեղացեր է։

—Բեդերսպուրկէն կը գրեն․

«Օսմանեան դեսպան զօրավար Շաքիր փաշա դեկտ. 22ին պատիւ ունեցաւ Վեհ. Ցարին ներկայանալու, ի պալատն Կաչինայի։ Ունկնդրութեան՝ որում ներկայ էր Արտաքին գործոց նախարար Գ. Կիրս, տեւեց երկու ժամ՝ Պալատէն ելնելով, Շաքիր փաշա և Գ. Կիրս ուղղակի արտաքին գործոց պաշտօնատունը գնացին ուր խորհրդակցեցան մինչեւ կէս գիշեր։

«Ունկնդրութեան միջոցին Շաքիր փաշա Աղեքսանդր Կայսեր յանձնած է Վեհ. Սուլթանի մէկ ինքնագիր նամակը։»

—Կը լսուի թէ քննութիւն մը բացուած էր Սեբաստիոյ Նահանգին հաշուական գործոց վրայ։ Այս առթիւ [illegible] կ'իմանայ թէ կայս. կառավարութիւնը 73,744 ղրուշ կը պահանջէ տեղւոյն նախկին կուսակալ Խալիլ Րիֆաթ փաշայէ, իբրեւ գին այն ցորեններու զորս տասանորդներէ իւրացնելով ալիւրի գործարանաց մէջ աղալ տուած էր։

—Դատական Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ յանձնախումբ մը կազմուած է Նախագահութեամբ Եղեռնադատ Ատենի Նախագահ Վասըֆ էֆէնտիի և անդամակցութեամբ Վերաքննիչ ատեաններու գեր-Նախագահաց։ Սոյն Յանձնախումբը պաշտօն ունի հսկել որպէս զի Վերաքննիչ ատեաններու հասոյթը ամեն ամսագլուխ հաշուելով արդարութեամբ բաշխուին պաշտօնէից և քարտուղարաց, ի հաշիւ իրենց ամսաթոշակաց։

—Բրուսի մէջ հոյակապ զօրանոց մը կառուցուեր է նպաստիւք տեղւոյն ժողովրդեան։

—Յունաց Պատրիարքարանի ընդհանրական ժողովոյ անդամ անուանեցան Գօսթագի Թօթիաստի պէյ և [illegible] լրագրոյ տնօրէն Տիմիթրաքի Նիքօլայիտի էֆէնտի։

—Մէտինէի կրօնաւորք և երեւելիք ոմանք հանրագրութեամբ մը, ուղղեալ առ զանազան պաշտօնատունս, բողոքած էին տեղւոյն զինուորական հրամանատար Ֆերիդ Մուսթաֆա Րիֆաթ փաշայի դէմ։

Բողոքարկուք, կ'ըսէ [illegible], յայտարարած էին թէ Մուսթաֆա Րիֆաթ փաշա ըստ իւր քմահաճոյից կը գործէ, առանց յարգելու օրինաց տրամադրութիւններն և թէ իւր այլ և այլ ապօրէն արարքներով բոլորովին վշտացուցած է տեղւոյն ամեն դասակարգի ժողովուրդը։

—Բարձր. Մեծ-Եպարքոսի որդին և Արտաքին գործոց նախարարութեան Հեռագրական Սենեկի առաջին քարտուղար Շեվքեթ պէյ ի մօտոյ Եւրոպա կ'ուղեւորի օսմանեան դեսպանաց բաշխելու համար ծածկագիր հեռագրոց նոր բանալիներ։

—Երթողրուլ հեծելագնդին հարիւրապետներէն Խալիտ պէյ առջի օրը զօրանոցին մէջ հրացան մը մաքրած պահուն, հրազէնը պայթեցաւ և Խալիտ պէյ կուրծքէն վիրաւորեցաւ քանի մը տեղէ։ Վիրաւորեալն անմիջապէս Կիւմիւշ Սույուի հիւանդանոցը տարուելով պէտք եղած խնամքներն հասցուեցան։ Վեհ. Սուլթանն իմանալով զայս դէպք, հրամայեց որ Խալիտ պէյ Եըլտըզի պալատան շրջակայ հիւանդանոցը փոխադրուի և ամեն կարելի եղած խնամքներ տարուին վիրաւորեալը բժշկելու համար։

—[illegible] կը ծանուցանէ թէ բժիշկներ և դեղագործներ ժամաներ են ի Կարին որք պաշտօն ունին դարմանել գաւառին գաղթական ախտով վարակեալ բնակիչները։

—Սերպ կառավարութիւնը ծանուցած է Բ. Դրան թէ կ'ընդունի Վրանիոյ երկաթուղեաց միացման համար պատրաստուեալ պայմանագիրն եւ թէ պէտք եղած հրահանգները պիտի ղրկէ ի մօտոյ իւր Կ. Պոլսոյ դեսպանին՝ յիշեալ պայմանագրի ստորագրման համար։

—Ելմտական պաշտօնատան մէջ իրաւագիտաց դիւան մը հաստատուեցաւ, որուն պիտի յանձնուին այսուհետեւ յիշեալ Նախարարութեան դատական խնդիրներն զորս պիտի քննէ և դատարանաց առջեւ պիտի հանէ։ Այս դիւանի իրաւասութիւնն ու պարտականութիւնները գծող յատուկ կանոնագիր մը պատրաստուած լինելով, վաւերացուեցաւ կայս. Իրատէով և գործադրութեան պիտի դրուի ի մօտոյ։ Դատական Նախարարութիւնն ի պաշտօնէ Կ. Պոլսոյ դատարանաց հաղորդած է սոյն կանոնագիրն։

—Ղալաթիա Բէօյիւքճէի խանը բնակող Եանի անուն յոյն հացագործն անխոհեմութեան մը զոհ գնաց առջի օրն։ Ուղելով կրակարանին վրայ իւր ճաշը տաքցնել, պատէն կախուած հին ատրճանակ մ'՝ զոր պարապ կը կարծէր, վար առաւ և կրակարանին եզրը դրաւ պնակը բարձրացնելու համար։ Սակայն հրազէնը լեցուած էր, ուստի պայթելով, գնդակը մխեցաւ Եանիի մարմնոյն մէջ. դրացիք հասնելով վեր առին վիրաւորեալ հացագործն և Թաղապետութեան հիւանդանոցը փոխադրել տուին։

— Դատական Նախարարութեան փաստաբան անուանեցան Հասան Թահսին և Մուսթաֆա Շէվքի էֆէնտիներն։

—Սամսոնէն կը գրեն թէ տեղւոյն ռուսական հիւպատոս Գ. Ճիլիտուիչ մեռեր է ի հասակի 70 ամաց։

—Քասըմ-փաշայի մէջ եւս անասնական ժանտախտ ծագած լինելով, Քաղաքապետութիւնն զգուշական միջոցներ ձեռք առեր է։

ՏՕԹ. Թ. ՏՈՒՋԱԳԼԵԱՆ շատ տարիներ Նիւ-Եորքի բժշկական համալսարանին և հիւանդանոցի մը մէջ բժշկական ուսման պարապելէ և երեք տարիէ ի վեր Տաճկաստանի այլ եւ այլ տեղերը գործած մասնաւորապէս ներքին և ծննդական գործարանաց հիւանդութեան եւ մանկաբարձութեան ճիւղին կարեւորութիւն տալէ յետոյ այժմ Կէտիկ-Բաշա Ճատտէսի թիւ 117 տունն հաստատուած, ամեն օր մինչեւ կէս օր իւր բնակարանը հիւանդներ պիտի ընդունի, եւ ամեն շաբաթ օր կէս օրէն վերջը Պաղչէ Գաբու Իքի Գարուլու Միսաքի Սինապեանին դեղարանը և հինգշաբթի օրերը կէս օրէն վերջը Սամաթիա Միսաքի Ծիմանեանին դեղարանը եւ ամեն երկուշաբթի օրերը կէս օրէն վերջը իւր բնակարանը դիմող կարօտեալները ձրիաբար պիտի դարմանէ եւ այս օրերէն ի զատ միւս օրերը կէս օրէն վերջը Բերա Մեծ-փողոց 168. Միսաքի Բիւլբիւլեանին դեղարանը պիտի գտնուի։

1—20

[illegible]
ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա. 5 յունվար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

Լոնտոնի վրայ,	(պայմանաւ)	110 7/8
» »	(վճարելի)	110 1
Բարիզի »	(պայմանաւ)	22 77 1/2
» »	(վճարելի)	22 85

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտ

[illegible] (Պայմ. Օ. [illegible] Գ. Կ.)	— —
[illegible]	16 5
[illegible] մէջ	16 5
[illegible]	15 38
Բարձրագոյն գին	15 38
[illegible] »	15 37
Կէս օրին	15 37

ԽԱԶԻՆԷ ՏԱՀՎԻԼԻ

Երէկ երեկոյ (Գ. Կ.)	38 31
Այս առաւօտ » »	38 20
Կէս օր » »	38 20
[illegible] (1858) (1862) A [illegible]	22 30
(1860) (1863) B. (1872)	14 30
(1865) (1869) C. (1873)	15 38

ՈՒՆԻՖԻԷ Եգիպտական

Երէկ երեկոյ գոցուելու	82
Այս առաւօտ բացուելու Գ. Կ.	81 30
Կէս օրին	81 30

ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹՔ

[illegible] Գ. Կ. [illegible]	3 13
[illegible] Գ. Կ. [illegible]	6 9
Պանք տը Քօնս. »	5 27
[illegible] »	3 15
[illegible] »	282 1/2
[illegible] երկաթուղի	35
Օսմանեան տը Քրէտիթէ »	—
[illegible]	82

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 15 Յունվար, ժամ 5 վայր. 15 երկ.

Անգլ. Քօնսօլիտ	100 7/8
Օսմ. Ըերի Դ. բացուելու	14 3/8
» » գոցուելու	14 5/16
» » Ա.	23
» » Բ.	14 1/2
» » Գ.	14 1/4
Օսմանեան 1871	74 3/4
Փոխառութիւն 1877	84
Պանք Օթոման	10 3/8
[illegible] փոխառ. 1873	94 3/8
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիէ)	73 3/8
» [illegible] (բրիվիլէժիէ)	95
Ցայրա Սանիէ	70 7/8
Տօմանիալ (փոխառ. Րօթշիլտ)	93 1/4
[illegible] 4%	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	— —

Վիեննա, 15 Յունվար, Ժամ 1 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 45
Օսմանեան երկաթուղի	46 70

Բարիզ, 15 Յունվար, ժամ 3 վայր. 45 երեկ.

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	109 70
» » 3 %	81 72 1/2
Օսմանեան Քօնսօլիտէ Ըերի Դ. բացուելու	14 60
» » գոցուելու	14 45
» » Ըերի Բ.	14 40
» » Գ.	14 40
Օսմ. [illegible]	34 75
» [illegible]	— —
Պանք Օթոման	514 37 1/2
Կրէտի Լիոնէ	572 50
» Ֆօնսիէ	1386 25
[illegible]	1243 75
Սուէզի ջրանցք	2016 25
Իտալական 5% 1877ի	99 3/4
Իտալական Ռանթ	98 57 1/2
Եգիպտական միացեալ	373 75
Սպանիական (արտաքին)	64 7/8
[illegible]	352 50
5 [illegible]	345
[illegible]	25 36

ԲԱՐԻԶ ՓԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 15 Յունվար, ժ. 10 վ. 30 երեկ.

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	109 62 1/2
Օսմանեան Քօնսօլիտէ Ըերի Դ.	14 37 1/2
Եգիպտական	372 50

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ
ԲԵՐԱՅԻ

ՀԻՒԿԸՆՕ

Այս Թատերերգը 19րդ դարու երաժշտական հրաշալեաց մին կը համարուի Կիյյոմ Թէլլ և Հրէուհւոյն հետ։ Հիւկընօ՝ Քաթոլիկաց մէկ արհամարհական անուանակոչութիւնն է որով զկալվինականս կը նշանակէին և բառին բուն ստուգաբանութիւնն երկբայելի է, բայց կը թուի գերմանական ծագում ունեցող երկու բառէ կազմուած, «երդմամբ միացեալք» նշանակութեամբ։ Մէյէրպէր այդ երկու դաւանութեանց դժնեայ կռիւը նոր օրինակ և կորովի հանճարով ներկայացուցած է․ այնպէս որ Սքրիպ և Էմիլ Տէշանի քերդուածն շատ անգամ անցած է՝ մասնաւոր ուշադրութեամբ [illegible] և հետզհետէ ուժգնութիւն տալով կրից յուզման և անոնց բացատրութեան։ Ֆրանսայի արքունեաց արխական այլ տարփաւոր բարքն ի՛նչ խանդիւ բացատրուած են ներածութեան մէջ․

Ով յողդողդ աստուածուհիդ՝ բա՛ղդ.
Անձնատուր կ'ըլլամ քեզ ահա...
Ոսկին սնոտի երազ մ'է
Թող ուրեմն ի բաց երթայ․
Եւ ինչ գորով այդ ցուցքի մէջ
Աւելի սպիտակ քան զձիւն լերանց․

Մարսէլի մուտքն և Հիւկնօյից երգը խիստ և դժնի գնացք մ'ունի որ հակապատկերն է երիտասարդ սեպհոց թեթեւամիտ զգացմանց։ Կանացի խմբական երգին մէջ կը տիրէ կարծես հեշտութեան ոգին։ Ասոնց կը յաջորդէ մեծ երգն,

«Զքնաղ աշխարհդ Թուրէնայ» որուն եւեւէն կուգան հետզհետէ լոգացող աղջկանց պարն և հաչակաւոր զուգերգը․

«Դիւթիչ՝ անմահ գեղեցկութիւն»

Բուն իսկ գործոյն կնճիռն այսուհետեւ կ'սկսի՝ Քաթոլիկ և բողոքական ուսանողներն դէմ առ դէմ դնելով։ Կարծես թէ հեղինակը քիչ մը աւատութիւն ցուցած է իւր գրութեան մէջ․ որչափ [illegible]ը կորովի և համակրական է, այնչափ [illegible]ները լալագին և մեղկ են։ Գնչուներուն այնչափ խակատիպ շրջանակն և երեկոյին երգը ունկնդիրները կը պատրաստեն յաջորդ տարօրինակ և ահաւոր տեսարաններու։ Սիրոյ կիրքն առաջին անգամ սաստկութեամբ երեւան կ'ելլէ Մարսէլի և Վալանթինի հոյակապ զուգերգին մէջ․

Գիշերոյ խորին լռութեան մէջ...

Մենամարտութեան եօթներգը աւելի ազգու կերպով կը բացատրէ երկու կուսակցութեանց մոլեռանդութիւնը ։ Կրքերը գոգցես իրենց սաստկագոյն թափին հասած են դաւաճանութեան և դաշոյնից օրհնութեան համբաւաւոր տեսարանին մէջ ։ Պարերուն և գործեաց խմբերուն ձայնակցութիւնք թատերական ամենէն հզօր արդիւնքը կ'արտադրեն ։ Տարփանաց մոլութիւն, պատուոյ գիտակցութիւնք խրախճ աւելի կորովով բացատրուած են Դ. արարուածին անմահ զուգերգին մէջ ․

«Ո՞ւր կ'երթամ... եղբարցս օգնելու
Դու լսիր. — կը սիրես զիս դու ·
Եւ ի լրումն վերջնական մեծ եռանուագին
Արդեօք փնտռե՞ք դուք թէ ձեռն ի ձեռն
Միացընելով ի ծոց խաւարին...

Այսպիսի հմուտ և ճարտար ստուգաբանութեամբ է այնա որ յաջողած է Մէյէրպէր արտադրելու այդ հզօր և անզիմադրելի երկն որով անմահացած է ։

Ցակոբ Մէյէրպէր (ծն. 1794, մ. 1864) դեռ [illegible]ամեայ իւր երաժշտական տաղանդը ցուցուց նշանաւոր դաշնակահարութեամբը։ Եօթնեւտասնամեայ, Հէյ-Տարմշտատի արքունեաց երաժշտապետ կարգեցաւ և թատերական բեմին թեւակոխեց 1812ին ի Միւնիխ և ի Վիէննա «Յեփթայեայ Դուստրը» և «Աբիմէլէքը» տալով ։ Այս նախընծայ երկասիրութեան գտած անտարբեր ընդունելութիւնն զինք հարկադրեց Իտալիա ուղեւորելու ուր Ռոսինիի թատերգութեանց յաջողութիւնն իրեն ոճը բոլորովին փոխել տուաւ ։ Մինչեւ 1820ին տուած նոր թատերգութիւնքը իւր հանճարոյն որչափ դիւրաթեք ըլլալը յայտնեցին, և այնչափ յարեցաւ Մէյէրպէր իտալական դպրոցին որ ոչ սակաւ ընդդիմութեանց պատահեցաւ ի Գերմանիա ։ Մէյէրպէր օգուտ քաղելով արդարացի քննադատութիւններէ, յաջողեցաւ գերմանական դպրոցին առանձնութիւնները կցորդել իտալական ոճոյն և տուաւ Խաչակիրը որ համայն Եւրոպայի մէջ ընդունելութիւն գտաւ ։ Հոն առաջին անգամ ցուցուց թէ ինչ ճարտարութեան մէջ կարող էր իրարու զօդելու արտառոց մեղեդիներ ձոյլ ներդաշնակութեան մը ։ Բայց անոր փառքը հիմնարկող եղան Բարիզի մէջ հետզհետէ տուած Ռոպէր լը Տիապլ, Հիւկընոներն և Մարգարէն ։ 1854ին և 1859ին գրեց Հիւսիսոյ Աստղը և Բլօէրմէլի Ներումն ։ Եւ վերջապէս 1865ին Մեծ Օբէրան [illegible] իւր Ափրիկուհին տալով որոյ ներկայացումն ալ չկրցաւ տեսնել ։ Մէյէրպէրի երաժշտութեան մէջ մեղեդին և ներդաշնակութիւնն սերտիւ իրարու կցած են եւ սքանչելի կերպով կը ներկայացնեն ամէն բուռն կամ արտառոց հանգամանքները ։ Երգոց հիւսուածքն և գործեաց ընտրութիւնն ու խառնուրդն՝ այնպիսի խորախմանց հրնութեան և անսխալ արուեստի կազմուած են՝ որ չգիտէ մարդ որու աւելի հիանայ, հանճարոյն մեծութեա՞ն թէ արուեստին անվրէպ ճարտարութեան ։ Իւր երաժշտութիւնն այնպիսի է սակայն որ միանգամ զայն լսել բաւական չէ զայն ըմբռնելու համար ։ Առջի բերան մարդ կրնայ զարմանալ, բայց քանի մ'ունկնդրութենէ վերջը միայն կ'սկսի սքանչանալ ։

25րդ ԹԻԿՆԱԹՈՌ

* *

Ես ալ տեսայ ԼԱՔՄԷՆ ։ Շաբաթ գիշեր ինձ վիճակեցաւ Նոր Թատրոնի 25րդ թիկնաթոռն... այլ թիկնաթոռն միայն, և ոչ անոր արժանաւոր տիրոջ բարեճաշակ գրիչն և անուշակ լեզուն, լաւադիտակ աչքն ու բազմագիտակ ականջն, որովք նա Լաքմէի առաջին ներկայացումն օր առաջ նկարագրեց արդէն Արեւելքի մէջ ։ Այլ, քանի որ անկեղծութիւնն առաքինութիւն մ'է կ'ըսեն պարզամիտ իմաստասէրք, այդ աթոռին մէջ բազմելու համար պէտք եղած ճաշակէ ու գրչէ և նուագերգական մի գործ տեսնել ու գնահատելու կարող հմտութենէս բաւականին զուրկ ըլլալս յայտնելէ յետոյ—և թերեւս այդ պատճառաւ իսկ—ահա կը խոստովանիմ թէ Լաքմէն, գէթ Բերայի մէջ ներկայացուածն, շատ ցուրտ տպաւորութիւն մ'ըրաւ վրաս...։

Երեւակայութեան հրաշապանծ աշխարհին անմերձենալի պարտէզներու տիրական ծառերէն մի նմանեալ չքեղ ու կարմրագեղ մի նման կը նմանի Նոր Թատրոնն, որ՝ փոթորկատանջ մի ժամու մէջ ստուարխիլ, անծայրածիր ու կապուտակ եթերին մէջ թեւալելով թեւալելով, եկեր է իջնալ, անձայն և անշշուկ, ի Պոլիս, Բերայի բարձանց վրայ, և բարեբաղդաբար Հայոց Ս. Եկեղեցւոյն կալուածոյ սահմանին մէջ, եւ իւր բաղխմանն ի հող՝ բացեր է կեղեւակերծ, և այսօր ամէն ոք, մարդիկ՝ ճնճղկաց նման՝ կը մտնեն անոր կողերէն ծոցին մէջ, մաքէ կարմիր նաւան հատրիներու, թիկնաթոռներու, վրայ հանգչիլ ու արբենալ դաշնակութեանց հեղեղներով, և կանայք՝ թիթեռնիկներու նման՝ թրթռուն, թեւթեւ ու նրբաթեւ, մարդոց վերեւ, լանջս հեւ ի հեւ, նոյն ձգեալ կողերու, կարմիր ճերմակ օթեակներու, մէջ կը թառին ու կը յագենան երբեմն երգոց ունկընդրելով, յաճախ՝ սրահին փոշիներով ու միշտ՝ զիրար դիտելով... Շաբաթ գիշեր քիչեր եկած էին թատրոն, տասնի չափ օթեակներ հազիւ կը պարունակէին... թիթեռնիկներ, այն ալ՝ ոչ գեղեցկագոյններէն. սրահն ալ պարապ էր կիսով չափ և ցուրտ. այս վիճակ՝ գրիչ օդին ցրտութեանն հետ ազդելով անշուշտ և դերասանաց կոկորդներուն վրայ—եւ թերեւս իմ դատողութեանս ալ վրայ...— պաղեցուցին Լէօ Տըլիպի օրկեանն՝ որ ի Փարիզ ամենաջերմ ընդունելութիւն կը գտնէ ու կը ներկայացուի մինչեւ ցայսօր անընդհատ ։ Տիկին Բօթէ՝ առանց ո՛ եւ է նուագման՝ սքանչելի կերպիւ երգեց.— պատասխանիչ մը կ'արժէ տալ, ըստ իս, Պ. Լամարշի և պարզ բարենիշ մը՝ առ Պ. Բօթէ.— խմբերգք ալ լաւ ընթացան ։ Լաքմէի համար գործածուած հագուստներն ու թատերասարահին կահերն ընտիր էին և նոր ու խիստ գեղեցիկ. այլ երկայն աշտարակաւոր ներքին փարագոյր մ'ունէր Պ. Մանսա, զոր ամէն խաղի մէջ կը գործածեն եւ որ չիզերաւս կը գայ... Օբերային նիւթն հրապուրիչ, այլ նուագն, ի բաց առեալ Լաքմէի soloներն, յատուկ հանճ, հանճարել զար թուեցաւ ինձ, տասնի չափ անուշ շեշտերէ յետոյ՝ ունկանց թմբուկն ուժգին գրգռող կարծր ու դառն շեշտեր՝ որ մէկէն ի մէկ կը լսեն... ու կը մնաս ։ Իմ կարծիքս է այս ։ Ինչպէս հեղինակին, Լէօ Տըլիպի անուան (ն) գիր մը կը պակսի Լէօն ըլլալու համար, իւր օրկեանին ալ կը պակսի բան մը, — զոր չեմ կարող ոչ բացատրել, ո՛չ ցոյց տալ — կատարեալ գործ մ'ըլլալու համար ։

ԿԱՑՑՈՒՌԻԿ

* *

Օբերդ Հասէլմանս, առաջնակարգ համբաւաւոր երգչուհի, զոր Նոր Թատրոնի Տնօրէնութիւնն վարձած է, մայրաքաղաքս հասած է և պաշտ մինչեւ 15 ներկայացումն տալէ յետոյ Բեդերսպուրկ պիտի երթայ և 12 ներկայացումն ալ անդ պիտի տայ ։ Օբերդ Հասէլմանս առաջին անգամ պիտի երեւի Նոր Թատրոնի բեմին վրայ այսօր կամ վաղը ։ Մանրամասն տեղեկութիւնք կան յայտարարութեանց մէջ ։ Առաջին ներկայացումը պիտի ըլլի կարծենք Թռովաթոռ ։

ՀԻՒԿԸՆՈՆՆԵՐԸ պիտի ներկայացուին յառաջիկայ հինգշաբթի գիշեր, բաժանորդագրութենէն դուրս ։

* *

Վաղ գիշեր, Բերայի Թաղապետական Թատրոնին մէջ, Ֆավօրիթ օբէռան ի նպաստ Պ. Պուալէի ։

ՎԷՊ ԾՆՆԴԵԱՆ

Լեհ վիպագիր Սաքէր-Մազօք քանի մը օրէ ի վեր Բարիզ գտնուելով՝ Ֆիկարօի խմբագրութիւնն իրմէ խնդրեց որ այս տարուան Ծննդեան վէպն ինք գրէ ։ Մեծահանճար հեղինակն սիրով յանձն առաւ իրեն եղած առաջարկն և գրեց այս շնորհալի վէպն։

Թ. ԹԵՐԶԵԱՆ

Ուրբաթ երեկոյ մ'էր,
Ծննդեան խթումն էր ։

Ամենայն ինչ բնութեան մէջ խորհրդաւոր հանդարտեան և պարզ անդորրու կերպարանք մ'ունէր ։ Եւ ոչ իսկ լսելի կ'ըլլար ագռաւի մը կռինչը կամ գայլի մը հեռաւոր ոռնաձայնը ։ Աշխարհ համայն կը թուէր հանգչիլ և սպասել դէպքի մը, սիրեցեալ հիւրի մը գալստեան, մեծ և չնաշխարհիկ խնդութեան մը ։

Արձակ դաշտավայրին մէջ կենդանի էակ մը միայն կը տեսնուէր ։ Խեղճուկ լեհ հրեայ մ'էր ։ Նիհար և փոխ, Բէպպ Ապրամովիչ կոչուած ։ Ըստ կարի կ'ըշտապէր, և սակայն կը կարծէր թէ չէր յառաջանար. իրեն շուրջը կային միայն աստղեր՝ ձիւն և ցուրտ ։ Եւ հազար քայլ անդին ոչ այլ ինչ կար դարձեալ բայց աստղեր՝ ձիւն և ցուրտ ։ Ոչինչ ի հորիզոնի. ոչ հիւղ, ոչ ծառ, ոչ հօր, և ոչ մին այն առարկայից որ իբր նշանատեղիք են դաշտին՝ անծայրածիր դաշտին մէջ ։

Բէպպ Ապրամովիչ կը շտապէր քանզի կը փափաքէր տեսնելու շաբաթամուտն աւետող աստղն՝ այդ աստղն հրեշտա՛կ խնդութեան և խաղաղութեան բիւրաւոր մարդկային էակաց համար որ տեսան երբեմն Խառանի վարդից ծաղկիլը՝ Քանանու պտղոց առոքանալը, և այժմ ցիր ու ցան Ռուսիոյ և Լեհաստանի թշուառ գիւղերու և ցեխոտ քաղաքներուն ծոցը՝ հողաշէն պատերու մէջ կ'ապրին՝ յարդի տանեաց տակ, կամ կը փոխեն ցեցակեր և փոշելից՝ իրենց ապրանքներուն պէս նկուն կրպակաց լոբը ։ Բայց չէր տեսներ տակաւին աստղը ։ Թերեւս դաշն չէր տեսներ որովհետեւ՝ ինչպէս ամէն ճշմարիտ լեհ հրեայ՝ անկայուն Աստուծոյն հետ սակարկել գիտէր ։ Երբեք համարձակած չէր անհնազանդելու սրտմտութեան եւ քաղցրութեան Աստուծոյն, բայց շատ բնական կը գտնէր քիչ մը զայն խաբելը ։

Բէպպ Ապրամովիչ աչուրները կը գոցէր ։ Եւ ինչո՞ւ ալ չգոցէր ։ Թալմուտի ո՞ր գլուխը կ'արգելուր զայն ։ Բայց միանգամայն կենացը մէջ ըրած քայլափոխից ամենէն մեծերը կ'ընէր ։ կարծես թէ սրունքը դէպի հեռու կ'ուզէր նետել՝ իբրեւ անօգուտ առարկայներ, եւ իւր անձուկ կուրծքը կը կքէր իւր կորացեալ քամակին վրայ կրած բեռէն ։ Հողմը սառնասոյր դաշտին վրայ շնչելով իւր երկար թեւերը կը դարձնէր խաղալիկ մ'անդամոց պէս ։

* *

Եւ մինչդեռ Բէպպ Ապրամովիչ աչուրները կը գոցէր և սրունքները դէպ յառաջ կը նետէր, իւր փոքր ոսկի ձեռքերը կամաց քաթթանէն դուրս ելան և սկսան այնպիսի ձեւեր ընել զոր ինք միայն կրնար հասկնալ՝ վասն զի իւր դէմքը տրտմեցաւ։ Բէպպ Ապրամովիչ ինքզինք կը յանդիմանէր դաւանակէս. ինչո՞ւ ուշ միացեր էր ։ Եւ սակայն իւր կրօնից օրէնքը լաւ քան զայլս ինք գիտէր ։

Քանզի Բէպպ Ապրամովիչ ամէն բան կը գնէր և աւելին ալ կը ծախէր, իմաստուն խաղարկու մ'ըլլալով հանդերձ որ կ'ելէր թեւակոխել Հրէից գաղտնի գիտութեան՝ «Քապալայ»ի մէջ ։ «Գեղեցիկ քօղաւորն» (այսպէս կ'անուանեն Հրեայք Թալմուտը) քովէն չէր զատուէր իւր ամէն պանդխտութեանց մէջ ։ Նա կը ժպտէր իրեն երբ սեւ կամ ձու գնէր ։ Նա նըշան կ'ընէր իրեն երբ երկրայնի ծագումն ունեցող բուստեր, կարմիր փարչամակներ կամ երվիներանդ ժապաւէններ կը վաճառէր ։ Այդ առեղծուածական գեղեցկութիւնն որ այնչափ երկարանդամայր և սեւամորուս գըլուխներ յիմարցուցած է, այն օրն իւր ամենէն կնճռոտ հարցուածոց մին ուղղած էր նմա ։ Եւ այդ հարցումն իրեն յապաղման պատճառ եղած էր ։ Անոր համար էր որ դեռ կը քալէր մեծ պողոտային վրայ այն ժամուն յորում շաբաթն արդէն սկսած էր ։ Եւ նա էր որ իրեն մոռցնել տուած էր շաբաթուն սրբութիւնը ։ «Գեղեցիկ քօղաւորն» այդ ամէն չարեաց պատճառն էր ։ Ձիւնն ալ՝ որ կ'արգելուր զինք յառաջանալու՝ անմասն չէր իւր յապաղման յանցանաց ։

Այն օրը ձիւնը բնութեան վրայ զետեղուած չէր նուրբ շղարշի մը նման. տիրած էր ամէն բանի ։ Ամենայն ինչ ձիւն եւ սառ էր. երկինք՝ երկիր եւ ջուր ։ Անհուն դաշտավայրն ի քուն կար՝ ձմեռուան սպիտակ մուշտակին տակ՝ սառոյցի ականախոտով ադամանդներով զարդարեալ ։ Ուղղոյն քով կը գալարէր մեծ սպիտակ օձ մը. սառուցեալ վտակն էր ։ Աջ կողմը քանի մը ցարասեաց պրակը՝ սառնամանեօք ծածկեալ՝ հեռուէն կը փայլէին, մինչ յանկէկ կը յառաջէր անտառին մութ զանգուածը՝ որոյ մէջ երկու լուսարձակ կէտեր միայն կը շողային. որսախնդիր քաղցած գայլի մ'աչքը ։ Հարիւր քայլ անդին՝ Բէպպ Ապրամովիչ մայր մը նշմարեց որ արծաթ ծաղկօք լցուած դրախտի մը կը նմանէր ։ Քանի մ'ուռեննեաց ճիւղերը տրտմագին կը կախուէին սառէ ասեղներով բեռնեալ ։ Բէպպ Ապրամովիչ այդ ամէնը կը տեսնէր, բայց չէր տեսներ տակաւին աստղը, վասն զի չէր համարձակէր իւր երկչոտ դալկացեալ դէմքը վեր վերցնել ։ Վերջապէս լուսնը տեսաւ, ձիւնեղէն պարիսպներ տեսաւ, արծաթ տանիքներ տեսաւ. գիւղ մ'էր՝ խաղաղ քնացած սառի և ձեան տակ ։

* *

Խեղճ Հրեան այդ գիւղը չէր բնակէր, բայց վերջապէս գիւղ մ'էր և ապահով էր հոն գտնելու կրօնակիցներ և գլուխն հանգուցանելու տանիք մը ։ Սիրտն առ ինքն թունդ առաւ և ակամայ գլուխը վեր վերցուց ։

Հո՛ն էր երկնից մութ կամարէն կախեալ՝ այն աստղը՝ շաբաթու գեղեցիկ աստղը՝ աստղ աւետաբեր գիշերոյ՝ սիրոյ և խաղաղութեան, աստղը՝ որ կը ցուցնէ Իսրայէլի որդւոց ցայգն ու ցերեկը, աստղը որ աւետեց աղքատիկ հովուաց և մոգ թագաւորաց Փրկչին ծնունդը ։

«Շաբաթն սկսաւ», ըսաւ մեղմ ձայնով ։ Եւ այս խօսքն ըսելով կը ջանար խաբե՛լ իւր Աստուածը, խաբե՛լ ինքզինքը ։ Այլ այժմ գիտէր թէ հնար չէ իրեն այլ եւս ուղին շարունակել, և թէ ստիպեալ իսկ էր բախելու առաջին դրան ուր տեսնէր գալարեալ մագաղաթ մը որոյ վրայ Հին Կտակարանէն գլուխ մը գրուած է որ ամէն Հրէից քով կը գըտնուի ։ Ցամբաքայլ կ'երթար սալօսկելոց խրճիթներուն քովէն, պատուհաններուն նայելով՝ ամէն դուռ վերէն ի վար զննելով ։

Ցանկարծ՝ ճամբուն միւս կողմէն՝ տուն մը տեսաւ որ ոչ հողաշէն էր և ոչ յարդածածուկ՝ այլ կղմինդրներով ծածկուած ։ Այս տան պատուհաններէն մին լուսաւոր էր, և սպիտակ ու քաղցր լուսոյ ճառագայթ մը եկաւ խեղճ ուղեւորին ոտքն ինկաւ ։ Կեցաւ նա ։

«Հրէի տուն մ'ըլլալու է» ըսաւ՝ որովհետեւ հոն կը փայլի շաբաթու լապտերն, և բնակիչք հարուստ ըլլալու են՝ որովհետեւ բնակարանը՝ տիրական բընակարանի մը կը նմանի ։ Բէպպ Ապրամովիչ մօտեցաւ տան, մագաղաթը փնտռեց՝ այլ չգտաւ ։ Ջանաց տեսնել թէ ներսն ի՛նչ կայ, բայց դոց վարագոյրը անոր արգելք եղան ։ Անգամ մ'ալ ճամբուն վրայ նայեցաւ, և երբ տեսաւ թէ այդ տունը միայն լուսաւորեալ էր՝ զինեցաւ արութեամբ մը. տասն բաղխեց և անկից սենեակն մտաւ ըսելով. «Օրհնէ՛ զձեզ Աբրահամու՝ Իսահակայ և Յակովբայ Աստուածը։»

* *

Բայց հազիւ արտասանեց այս բառերը՝ վիմատեսեալ մնաց ։ Սոսկումն իւր դիմաց վրայ նկարեցաւ, մինչդեռ սենեկին մէջ ամէն գտնուողներն՝ ապշեալ և զայրացեալ՝ աչուրնին վրան յառեցին ։

Սենեկին մէջտեղ մեծ եղեւին մը կը բարձրանար ։ Բէպպ Ապրամովիչ կարծեց տեսնել Մովսէսի բոցավառ մորենին ։ Ծառը ծածկուած էր փոքրիկ մոմերով որոց մանր պղպջակուն բոցերը կը ցոլացնէին ոսկեզօծ խնձորներն ու ընկոյզները, խաղալիկները, հաստուայ ձիաւորներն և ազգի ազգի կաղկանդակներն որ ճիւղերէն կախուած էին՝ մինչդեռ ամէնուն վերեւ աստղ մը կը ճառագայթէր ։

Մեծ թիկնաթոռի մը մէջ Բէպպ Ապրամովիչ սպիտակահեր պառաւ կին մը տեսաւ. իւր կերպարանաց վրայ ընթեռնլի էր ամբողջ երջանկութեան կեանք մը ։ Անոր շուրջը խմբեալ էին իւր թոռնեակները՝ լի այն երկիւղած պատկառանօք որ տղայոց մեծ խրընդութեան նշաններն են ։ Իւր աղջիկը՝ տան մայրը տիկինն ընծաները բաշխելու կը պարապէր, և սպասաւորք իրենց բարձր մոյկերով և երկայն պատուաստուն մուշտակներով, ասխական սթէվներն քրքջեցնելով, պատին կցթընած էին ։

Բէպպ Ապրամովիչ արդէն հասկցած էր թէ անդէպ ժամու հասեր էր տուն մ'՝ ուր ընելու գործ մը չունէր ։ Ուստի գտած ընդունելութեանը վրայ չզարմացաւ ։ Զինքը դուրս չնետելնին՝ շուները վրան չարձակելնին աւելի զարմանալի էր ։ Ցարդանօք ողջունեց մատաղ կինն որ իւր [illegible] մէջ՝ իրեն Զարուհի մը կ'երեւէր, և երկչոտ երկչոտ դէպ ի դուռ քաշուեցաւ՝ յետս ընդ կրունկն քալելով և մէն մի քայլին խոնարհութիւն մ'ընելով ։

Ելլելու վայրկենին՝ փոքրիկ մանչ մ'իրեն մօտեցաւ ։ Տղեկն ինը կամ տասը տարեկան գեղեցիկ և կայտառ էր ։ Իւր խարտեաշ վարսից վրայ Ծննդեան ծառոյն ցոլմանք կ'ընդոստնէին ։ Բէպպ Ապրամովիչին ձեռքէն բռնեց՝ և մեծ կապոյտ աչերով անոր նայեցաւ ։ Խեղճ Հրեան չէր հասկնար ինչ եղածը ։ Ցերեկ Քապալայի մէջ կարդացեր էր երկնաբնակ խումբ խումբ հրեշտակաց նկարագրութեան նուիրեալ գլուխները ։ Բայց դեռ հրեշտակ տեսած չէր ։ Տղան դեռ իրեն կը նայէր երկնագոյն աչերով որոց մէջ կը փայլէին երանութիւն մը որ չկայ, գեղեցկութիւն մը որ անգիւտ է, ճշմարտութիւն մը զոր [illegible] կը փնտռեն, սէր մը որ երկրաւոր չէ ։

—Մ'երթար, ըսաւ մանկիկը դաշն ձայնիւ աչերն ի վայր առնելով ։

—Թո՛ղ՝ ըսաւ մայրն այնպիսի ձայնով մը յորում կը նշմարուէր դժկամակութիւնը, տեսնելով մանկան ձիւնաթոյր թաթիկը Հրէին ճաթռտած կոշտ ձեռքին վրայ յեցած, որ տրտում և շնորհապարտ տղուն երեսը կը նայէր ջանալով միանգամայն դրան մօտենալ ։

Բայց տղան չթողուց ։

—Ինչո՞ւ չկրնար հոս մնալ՝ հարցուց ախարեկեալ իբրեւ թէ առաջին անգամ տեսած ըլլար կենաց խաւարային անդունդն իւր աչաց առջեւ բացուիլ ։ Ի՞նչ է յանցանքը ։ Միթէ փոքրիկ Ծնունդն ամենուն համար չծնա՞ւ ։

Մեծակայլակ արտասուք կը փայլէին իւր աչաց մէջ՝ և երկու ձեռօք կը քաշէր Հրէին խղճուկ քաթթանը ։

Եւ վայրկեան մ'այն սենեկին մէջ գտնուողները մոռցան իրենց դասակարգութեան նախապաշարմունքը ։ Մեծ Մամը Հրէին նշան կ'ընէր որ կենայ, մատաղ կինն անոր կը ժպտէր՝ և Բէպպ Ապրամովիչ կը մոռնար ամէն բան՝ բաց ի Թալմուտի օրէնքէն որ կ'արգելուր իրեն Քրիստոնէի մը տան մէջ ու Քօշէր չեղած միս մ'ուտել ։

Հակը գետին դրաւ, ցուպն անկիւն մը հանգուց և մատաղ մանկան ետեւէն գնաց որ զինք դէպի ծառը կը տանէր, և կը պնդէր որ ընդունի խնձորներ՝ ընկոյզներ և հաստեայներ ։ Բէպպ Ապրամովիչ կը ժպտէր, շնորհակալ կ'ըլլար և կը մերժէր, բայց տղան ուզեց մինչեւ իսկ լեցնել նորա քաթթանին ծոցերն՝ անդնդախո՛ր գրպանակներն...։

Եւ երբ պարգեւք բաշխուեցան ամէն մարդու՝ մերձակայ սենեակը գացին ուր սեղանը պատրաստ էր, և խեղճ Հրեան ընտանեաց մէջ նստաւ՝ ամէն բանէ ճաշակելով և մոռնալով Մովսիսական օրէնքը ։ Խարտիշագեղ մանկիկն իւր քովն էր՝ բերկրութեամբ անոր ծառայելով, և Բէպպ Ապրամովիչին կը թուէր իւր պարտուց սրբագոյնն էր ուտել ամէն բան զոր մանկիկ հրեշտակն իւր պնակին մէջ կը դնէր ։ Եւ—անհաւատալի՛ բան—այս ուտեստք՝ որ Քօշէր ալ չէին՝ զինք չէին խղճեր ։

Ցետոյ ընթրեաց ամէնքն ալ ամբոխեցան լուսաւորեալ ծառին շուրջը՝ և միաբերան երգեցին «Քոլէնտա»ները, Ծննդեան հինաւուրց մեղեդիները ։ Բէպպ Ապրամովիչ կ'ունկնդրէր՝ սիրտ ի յոյզ՝ փոքրիկ մանկան ջինջ և քնքուշ ձայնին որ կարծես թէ արծաթեայ թեւերով կը հոլաթեւէր միւս ձայնից վրայէն ։ Եւ եւս քան զեւս կը մոռնար զաշխարհ և Թալմուտին խիստ օրէնքները ։

Երբոր նուագք մարեցան՝ կը թուէր երազէ մ'ելլել, սթափեցաւ և իսկոյն իւր հակն ու ցուպն առնելով՝ կ'երթար ապաւէն մը փնտռելու իւր կրօնակցաց միոյն տանը ։ Մանկիկն անգամ մ'եւս անոր ձեռքէն բռնեց՝ և երեսը նայեցաւ. ալեւոր Հրեան պիտի ծռէր զայն պագնելու համար. բայց արձանացաւ և երկնչեալ աջը դրաւ դեղձան գըլխուն վրայ և օրհնեց զայն ։

Ցետոյ դուրս ելաւ վազելով ։

Լայն պողոտային վրայ ամենայն ինչ սպիտակ էր. աստղը կը ճաճանչէր երկնից վրայ ։ Ամէն տներուն մէջ կ'օրհնէին Փրկիչը և գոգցես իմն հրեշտակները կը հոլաթեւէին երկրիս վրայ՝ երգելով. «Փա՜ռք ի բարձունս Աստուծոյ և յերկիր խաղաղութիւն ։»

* *

Այսպէս ահա Բէպպ Ապրամովիչ կատարեց Ծննդեան Տօնը, և կենացը մէջ առաջին անգամ ըլլալով ուրախացաւ Փրկչին ծնունդեան վրայ ։

ՍԱՔԷՐ-ՄԱԶՈՔ

ՈՒՍՈՒՄՆ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆԻ

ՅՕՐԻՆԵԱՑ
ԵՂԻՇԷ ՎՐԴ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ
ՏՊԱԳ. Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ (ԼՐԱՄԵԱՆ)

Նախնական կրթութեան յատկացեալ բարոյականի սոյնօրինակ դասագիրք մը առաջին անգամ ըլլալով ի լոյս կ'ընծայուի, մեծ խնամով և բոլորովին գործնական ծրագրով պատրաստուած. իւր համառօտութեամբն հանդերձ, կը բովանդակէ ընկերային և անհատական պարտուց բոլոր սկզբունքներն, որոց ուսումը կրնայ յոյժ օգտակար ըլլալ դեռափթիթ մանկանց բարոյական զարգացման ։ Գործը բաժնուած է երեք մասերու. խօսակցութիւնք իբրեւ ընթերցման նիւթ. համառօտութիւնք՝ ի բերան ուսանելու. հարցմունք՝ զորս աշակերտքն իրենք պիտի լուծեն, գրաւոր կամ անգիր ։ Մանաւանդ թէ բարոյագէտ և մանկավարժ դասախարակաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի սոյն նորատիպ դասագրքոյն կարեւորութեան վրայ ։

Գինն է 5 դահեկան

Կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով. կեդրոնատեղին է Գավաֆեան գրատուն, Զաքմաքճըլար փողոց, Թիւ 20.

ԱԶԴ

ՏՕՔԹ. ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԷՖ. ԹԷՐԶԵԱՆ, մասնագէտ կուրծքի եւ կոկորդի հիւանդութեանց, պիտի գտնուի ամէն օր Պահչէ-գաբու Համիտիյէ ճատտէսի թիւ 38 Չալըքեան Պօղոս էֆէնտիի դեղարանը, ժամը 5-7, իրեն դիմած հիւանդները դարմանելու համար, նոյնպէս ուրբաթ օրերն պիտի խնամէ անվարձ հիւանդները նոյն դեղարանի մէջ. 5—10

ԱԶԴ

Պ. Ժ. Տ. Մանէթթոյի դրամատունը պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ յառաջիկայ փետրուար 1ին (ըստ Ն.) Ազգային Փողերանոցին մէջ տեղի պիտի ունենայ Ռումէլիի երկաթուղեաց արժեթղթոց 102 երորդ վիճակահանութիւնը ։

500 թիւեր պիտի շահին.

ՄԵԾ ԲԱԺԻՆ 300,000 ֆրանք

1	բաժին	25,000	»
2	»	10,000ական	ֆր.
6	»	2,000	» »
12	»	1,250	» »
28	»	1,000	» »
450	»	400	» »

Պ. Ժ. Տ. Մանէթթոյի դրամատունը կը ծախէ շահուց մէկ հինգերորդին իրաւունք ունեցող 100 թիւեր ի միասին 150 ղրշ., 50 թիւեր ի միասին 75 ղրշ., 25 թիւեր ի միասին 37 1/2 ղրշ., 10 թիւեր ի միասին 15 ղրշ. և 5 թիւեր ի միասին 7 1/2 ղրշ.։

Ամբողջ տոմսին գինն է 7 1/2, կէսինը 5 և մէկ քառորդինը 3 ղրշ.։

Այս տոմսերէն գնել փափաքող անձինք պարտին ժամանակին դիմել Դրամատունս ։ Գաւառներէն եկած խնդրանաց հետ պէտք է ղրկել նաեւ փոխարժէքը ։

Արգոյ հասարակութեան կը յանձնարարենք գնել այս տոմսերէն, որովհետեւ քիչ ստակով մարդ բաղդ կ'ունենայ մեծ գումարներ շահելու ։

Դիմել առ
Ժ. Տ. ՄԱՆԷԹԹՈՅ
Կալաթա, Գօմիսեօն խան, թիւ 18

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ

Սոյն վիճակահանութեան 102երորդը պիտի քաշուի այս անգամ յառաջիկայ 1887 ըստ Եւրոպացւոց փետր. 1ին, այսինքն յունուար 20ին ։

Առաջին պարգեւն է՝

300000, և երկրորդը՝ 25000 Ֆր.

Ասոնցմէ զատ 48 թիւեր եւս այլ և այլ մեծ պարգեւներ, իսկ միացեալ 450 թիւերն 400ական ֆրանք պիտի շահին ։

Շահելիք գումարին ամբողջն ստանալու իրաւունք ունեցող բաղդատոմսին գինն է 7 ու կէս, կէսն ստանալու իրաւունք ունեցողինը 5 եւ մէկ քառորդինը 3 դահեկան ։

Կան նաեւ 25 հատը մէկտեղ, միայն մէկ ՉՈՐՐՈՐԴԸ ստանալու իրաւունք ունեցող բաղդատոմսեր՝ որոնց գինն է 37 ու կէս դհ. և զորս ունեցողը կը համարուի 25 զատ զատ տոմսերու տէր ։

Գաւառներէն հնչուն դրամի տեղ [illegible] ալ կ'ընդունուի։ Դիմել ուղղակի առ
ՄԱՐԳԱՐ Ց. ԳՈՒԼԱՔԸԶԵԱՆ
Ղալաթիա, կամուրջի գլուխ թիւ 33

ՕԳՌՈՒԱՍԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԿՈՒԻՆՊԷՐԿ ԵՂԲԱՐՔ
ՎՈՅՎՈՏԱՅԻ ԴԻՄԱՑ
94—[illegible]—94

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ
ՄԷԿ ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔԻ

Նոր հանդերձեղէն ստացուած է յայս վաճառատուն և կը ծախուի [illegible] գիներով ։ Ամէն անոնք որ կ'ուզեն [illegible] հագուիլ, թող դիմեն յիշեալ վաճառատունն ուր ամէն տեսակ հանդերձք կը գտնուին առատ քանակութեամբ ։ Կան նաեւ ՏԻԿՆԱՑ ՀԱՄԱՐ շքեղ Մենթոններ, որք ուղղակի Բարիզէն բերուած են, Մօտէն ընկերութեան վաճառատուներէն ։ 11—12

ՇԱՄՓԱՆԻԻ ԳԻՆԻՆԵՐ

ՆՈԷԼ ԵՒ ՇԱՆՏՈՆԻ

Այս ամենաընտիր և համբաւաւոր գինիներուն մայրաքաղաքիս ներկայացուցիչն է Պ. Ծ. Լուի Գոմանոփիւլը ։ Գնորդք այս կերպիւ կրնան հայթայթել վաւերական գինիներ ։

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԳԻՆԻՆԵՐՈՒ

Այս առաջնակարգ կարմիր և սպիտակ գինիներն, տակառով եւ շիշերով, 1854էն մինչեւ 1880, կը ծախուին հնութեան համեմատ ։ Պէտք է ընթացիկ գնոց ցուցակն առնել Պ. Ծ. Լուի Գոմանոփիւլէն, Բերայի մեծ փողոց, 179 եւ 437 ։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՔ

ՓԱՓԱՏՕՓՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՑ

Պ. Պ. ՓԱՓԱՏՕՓՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ պատիւ ունին ծանուցանել մեծարգոյ հասարակութեան թէ Լիօնի ամենակարեւոր և լաւագոյն գործարանաց հետ յարաբերութիւն հաստատած ըլլալով, այս անգամ եւս այլ և այլ տեսակ ընտիր ՄԵՏԱՔՍԵԱՅ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐՈՒ հաւաքում մը ինչպէս նաեւ Փարիզու վերջին նորաձեւութեան վերաբերող [illegible] բերել տուած են յոյժ համեստ և սիրուն գներով ։

Յիշեալ վաճառատուները կը գտնուին ի Մեծ-Շուկայ Կ. Պոլսոյ ։

Ի Բէզազթէն-խան թիւ 3. 4.
Ի Բիւրքճիլէր » 21.
Սանտալ Պէզէսթէնի դուռը » 34.
Ի Գալփաքճըլար պաշը » 31. 33.

15—36

ՏՕՔԹԷՕՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ

Մասնագէտ գլխային և ծննդական գործարանաց վերաբերեալ ախտից. փոխադրած է իւր հիւանդ ընդունելու տեղն, Կալաթա, Կամուրջին դէմ ԲԻԱՆՔՕ-ԽԱՆ (5 թիւ), ուր կը գտնուի ամէն օր ։

ԽՐԱՏ ԱՌ ԸՆԹԵՐՑՈՂՍ

Ամէն անոնք որ կ'ուզեն ձեռք բերել այն օտար դեղագործական մասնագիտութիւններն զորս չեն կարող գտնել իրենց դեղավաճառին քով, կրնան դիմել [illegible] ի Կ. Պոլիս, Գալաթիոյ մեծ փողոց, 35 ։ Պատուերն կը լինի փոստայով, նոյն իսկ մէկ հատ առաքելու կամ առնելու համար, եթէ խնդրանքին հետ ղրկուի փոխարժէքն և դեղին ճիշդ անունը ։ Պէտք է յստակօրէն գրել ուղարկողին անունն եւ հասցէն ։

ԻԼԱՆ

ՊԱՂԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ էրզագ անպարը իչին միւպայէա օլունաճագ օլան ծն պէշ պին գըյէի ճէտիտ ղէյթուն եաղընըն պէհէր գըյէսի իւչ ղուրուշ օթուզ տօգուզ բարայա թալիպի իւզէրինտէ օլուպ քեանունը սանիի րուպինին պէշինճի բազար էրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէք էրթէսի սալը կիւնիւ տախի իւչ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունաճաղընտան, թէնզիլը ֆիյաթէ իթայա թալիպ օլանլարըն լէվազըմաթը ուտումիյէ տաիրէսինտէ կէլմէլէրի իլան օլունուր ։

1 քեանունը սանի 1887
Նօ. 1 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՂԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ թաճնիյէ իտարէսի հասըլաթընտան ֆիրուխթ օլունաճագը էվվէլճէ իլան գըլընան եւիզ պին գալըն վէ ելլի պին գըյէ ինճէ քէբէքին եամանը օսմանը լիրասը եւիզ ղուրուշա օլարագ նօգտէն էվվէլճէ պիլ իաթիհսալ պատէհու գալըբըլմագ իւզրէ գալըն քէբէքին պէհէր գըյէսի ճէտիտի սէքիզ պուչուք վէ ինճէ քէբէքին թախմի պէհէր գըյէսի թօգուզ պուչուք բարայա թալիպի իւզէրինտէ գալորըլմագ վէ իպյալ քեանունը սանիի րուպինին պէշինճի բազար էրթէսի կիւնիւ պիլ միւզայէտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէքինտէն, իշթիրայա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ուտումիյէ տաիրէսինտէ կէլմէլէրի իլան օլունուր ։

1 քեանունը սանի 1887
Նօ. 2 3—3

ՈՒՂՂԱԿԻ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ ՃԱՐՏԱԴՐԻՉԷՆ ՍՊԱՌԻՉԻՆ

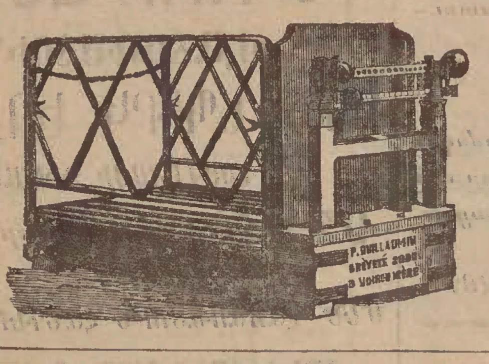

ՏԱՐԱԶԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ
Բ. ԿԻՅՈՄԷՆԻ
Արծնեալ գործարանատէր
ի Վոլտաօն (Իզէռ)
Ֆրանսա

Դրամարկղ
Պատին մէջ դրուելիք արկղ
Առձեռն արկղիկ
Կատղձև դրամարկղ
Ապահովութեան նկուղներու դռներ և փողդակներ

Ամենազգի կղպիչներ
Զափ և կշիռ
Առձեռն տատանոց
Տատանոցով կամուրջ՝ կառաց, անասնոց ևն կշռման համար
Ընդօրինակութեան մամուլք

Պատկերազարդ ցուցակը ձրիաբար կը ղրկուի երբ նամակաւ ուզուի Խաչէրն էճէնսիէն, ներկայացուցիչ վաճ. Օրեւելից, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան, Կ. Պոլիս։

ՄԷՀՄԷՏ ՌՈՒՍՏԱ

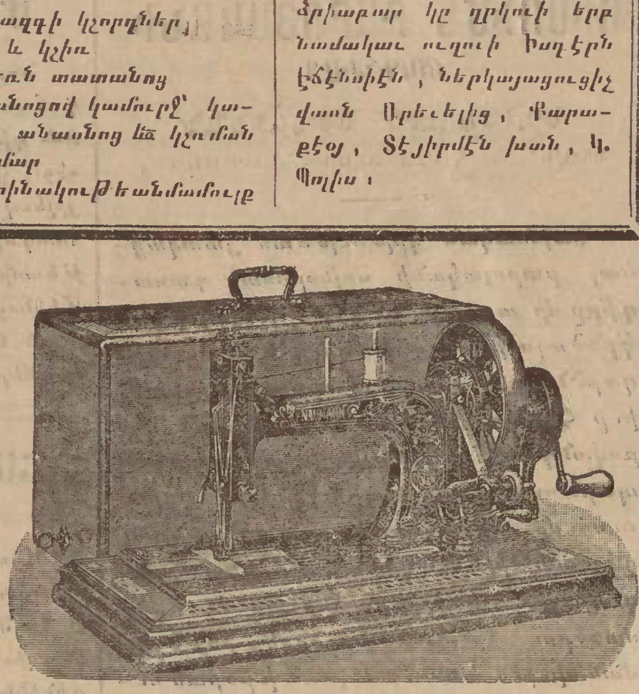

ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՃԷ ԳԱՊՈՒ
ՃԷԼԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆԻ ԴԷՄ ԹԻՒ 9

Թնդանօթարանի արհեստական գունդին մէջ իր ուսումն առած լինելով քսան տարիէ ի վեր մեքենագործութեամբ կ'զբաղի և կատարեալ փորձառութիւն ստացած է իւր արհեստին մէջ։

Վերոյգրեալ մթերանոցին մէջ կը վաճառուին ամեն տեսակ տաշճնակարգ կարի մեքենայներ։ Մէհմէտ Ռուստա յանձն կ'առնու իւր վաճառած մեքենայներն ի հարկին ձրիաբար նորոգել մինչեւ ութը տարի։ Իւր վաճառածէն զատ եթէ ուրիշ մեքենայներ ալ ներկայացուին նորոգութեան համար Մէհմէտ Ռուստա պատրաստ է խիստ աժան գնով կատարել հարկ եղած նորոգութիւնները։

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ԻՒՂԷՆ ԱՆՀԱՄՆ ԵՒ ԱՆՀՈՏ

HUILE DE HOGG

ՄՈՐՈՒ ՁԿԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԻՒՂ

Որոյ ազդուութիւնն հաստատուած է 25 էն աւելի տարիներու փորձով հետևեալ հիւանդութեանց համար. կուրծքի հիւանդութիւն, Թոքախտ, Թոքառաջեց հիւանդութիւն, հազբուխ, յամառ հազ, խոյլ, աղջային գեղձերու ուռայծներ. մորթի հիւանդութիւնք, սրքեւն, սպիտակ դաշտան, ընդհանուր տկարութիւն ևայլն. Նաև տկար և փափկակազմ տղաքները զօրացնելու համար շատ դիւրաւ կըմռուէ:

Զգուշանալու է սովորական իւղերէն և մանաւանդ անոնցմէ որ շահավետական նպատակներով բնական իւղերու տեղ և իբր թէ անոնցմէ աւելի ազդուութիւն և ախորժ համ տալու համար շինուած են: Այն իւղերն ուրիշ բանի չեն ծառայեր բայց միայն ստամոքսը լնդղոնայն գրգռելու և հոգնեցնելու. երբեմն շատ վտանգաւոր ևս կրնան ըլլալ:

Բնական և զուտ ձկան իւղ գտնելու ապահովութեան համար պէտք է գտնել ՀՕԿԻ ԻՒՂԸ, որ եռանկիւնի շիշերով կը ծախուի: Պահանջել հօկի անունը և Բարիզի բժշկական ճեմարանին քիմիական գործոց գլուխ Պ. Լըսիւէօրի վկայութիւնը որ իւրաքանչիւր շիշի էթիքէթին վրայ կը գտնուի: Տէլլա Սուտայի և այլ Պոլսոյ համբաւաւոր դեղավաճառաց քով կը գտնուի:

1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ հօկի մորթի ձկան բնական իւղի շիշերուն էթիքէթներուն վրայ Գաղղիոյ կառավարութեան կնիքն պիտի գտնուի ուստի այս մասին ուշադրութիւն ընելու է:

դրոշմաթղթի նշանը:

ԹՈՒՐՔԻԱՅ ՀԱՄԱՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՆԵՐԸ
ՊՈԼԻՍ, [illegible]

ՄԻՍԻՍ Ս. Ա. ԱԼԼԸՆԻՆ

ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ ՄԱԶ. ՆՈՐՈԳԻՉԸ

(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Ճերմակ ինկած մազերուն գոյն, փայլ ու գեղ կուտայ: Կը նորոգէ անոր կեանքը, ոյժը և աճումը: Գլխու Թեփը շուտ մը աներևոյթ կ'ընէ: Իր անուշ հոտը առատ է ու հեշտալի:

"Մէկ շիշը կը բաւէ:" Այդ փորձը ունեցան ամէնքը որոնցմով խորդուբորդ մազերը իրենց բնական գոյնին դարձան, և ճաղատ տեղերը մազով ծածկուեցան: Ներկ չէ, և ամենևին զեան մը չըներ: Եթէ որ կ'ուզես Թարմ մազ ունենալ և բոլոր կեանքդ մէջ պահել, առանց ուշանալու շիշ մը առ Միսիս Ս. Ա. Ալլընի Աշխարհահռչակ մազի նորոգիչէն. (MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եորք: Կը վաճառուի ամեն սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգղիացի դեղագործներու քով:

Կը գտնուի Ն. և Ժ. Գանզիւք եղբարց բրիտանական դեղարանն, Բերա, Մեծ փողոց. Էտմընտ Գարուանա, Անգլիական մթերանոց, Նիւքըէ Տալտըրըմ. և Իգլէսօր Լագանտէլլա, 433, Բերա Մեծ փողոց։

24, Բէլըէմէզ ղուլը, Ղալաթիա

[illegible]

Հ. ԼԱՆԺ

ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾԻՆԵՐ
(Պղնձէ, ձուլածոյ և Թափծու երկաթէ)
ԽՈՀԱՆՈՑԻ ՉՄԻՆԷՆԵՐ
ԲԷԴՐՈԼՈՎ ՏԱՔՑՈՂ ՎԱՌԱՐԱՆՆԵՐ
ԵՐԿԱԹԵԱՅ ՄԱՆՐ ԳՈՐԾԻՔ
Ամեն տեսակ գործիք
ՇԻՆՈՒԱԾԱՆԻՒԹՔ
Նորոգութեան գործանոց
ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՔ
Տատանոցք-Կշռորդք-Ցորենի կշռորդ
ԴԱՆԱԿՆԵՐ
Բրիստոֆլէ ոսկերչական գործեր

32, Մահմուտիէ փողոց, Ղալաթիա

ՍԻՆԿԵՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅՆԵՐԸ

Կը գտնուին միմիայն ի Պոլիս, Մահմուտ փաշա, 90,—ի Կալաթա Կլավանի խան, 2,—ի Բերա, Կալաթա Սէրայի դիմաց։

Ժ. ՆԻԵՏԼԻՆԿԵՐ

Վճարման դիւրութիւն
Զգուշանալ կեղծերէն։

ՀԱՆՔԱՋՐԱՅԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

VICHY

ՎԻՇԻ

Ֆրանսա (գաւառ Ալիէի)
ԿԱԼՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
Վարչութիւն՝ Փարիզ, 8, Պուլվար Մօնմարթր

GRANDE GRILE.— Աւշային տկարութիւնք, մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, լեարդի և փայծաղի խըցումն, ներքին գործարանաց խցմունք, մաղձային քար ևայլն։

HOPITAL.— Մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, ստամոքսի ծանրութիւն, դժուարամարսութիւն, ախորժակի պակասութիւն ստամոքսի, ջղացաւ, փքմարսութիւն։

CELESTINS.— Երիկամանց և միզափամփուշտի տկարութիւնք, միզական աւազ և միզական քար, յօդացաւ, շաքարախտ (Տիապէթ), սպիտակուց-միզական (Ալպիւմինուրի)։

HAUTERIVE.— Երիկամանց և միզափամփուշտի տկարութիւնք, աւազ, քար, յօդացաւ, շաքարամիզութիւն, սպիտակուց-միզական։

Աղբիւրին անունը պէտք է փնտռել շիշերու քափսիւլին վրայ։

Պոլսոյ ամեն դեղագործաց և դեղավաճառաց քով կը գտնուի։

ՃՇՄԱՐԻՏ ԶԵՂՉ

Ս. Մ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՔ կը ծանուցանեն թէ սկսած են զեղչեալ գներով վաճառել իրենց ապրանքները ցնոր յայտարարութիւն։ Զեղչը կը զանազանի, որոյ քանակութիւնը կ'որոշուի և կը զեղչուի առաւելոյ միջոյին իւրաքանչիւր յաճախորդի գնելիք վաճառաց տեսակի ու քանակութեան համեմատ։

Բազմատեսակ վաճառք ընտանեկան պիտոյից վերաբերեալ։

Ամերիկեան կոմելաստիկ, քալօշ և վերարկու պատուական ու դիմացկուն, շատ աժան գներով կը ծախուին։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ, Եէնի Ճամիի դրան կից, Բէրչէմալէ բազար ի Ղալաթիա։

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Ծովային, Թէ հրոյն և ցամաքային ապահովութեան
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, 2, Պոլիս

Ստորագրեալք, Մ. ԹԻՒԼՊԷՆՏՃԵԱՆ եւ ԿՈՒ, պատիւ ունին ծանուցանել վասն հասարակաց թէ Ընդհանուր Գործակատար անուանուած են Մանհայմի ՌԷԱՍԻՒՐԱՆՍ ՄԱՐԻԹԻՄ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ։

Compagnie de Ré-Assurances Maritimes de Mannheim

Այս ընկերութիւն, Գերմանագրութեամբ հաստատեալ կացուած լինելով ծովային ապահովագրութեանց ուրիշ ընկերութեան մը հետ, ունի ընկերային միացեալ դրամագլուխ մը Ֆր. 15.000.000
Դրամագլխու չվճարելութեան հանուած 7.500.000
Պահեստի դրամագլուխ 775.000
Պահեստ ստանձնեալ վտանգներու և չվճարուած վնասուց համար 1.750.000

Ուրեմն, Մանհայմի Ռէասիւրանս Մարիթիմ Ընկերութիւնն ամեն երաշխաւորութիւն կ'ընծայէ հոգենուով, առատաձեռնութեամբ, երկրթուղեով եւ ներածներով կամ արտածեալ ապրանաց ապահովագրութեան համար։

Ընկերութիւնս նաև մասնակից է «ԱՐԺԷՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ» Union pour l'Assurance de Valeurs և հինգ ընկերութեանց համերաշխութեան ներքեւ,

որք 30,500,000 Ֆրանքի

դրամագլուխ մ'ունին, յանձն կ'առնու ապահովագրել ամեն տեսակ արժէք, արժէթուղթ, կտրօն, պանքնօթ, ղանղէն եւն, որք կը ղրկուին թղթատարութեամբ և ասպենահավակից միջոցաւ։

Այդ ընկերակցութիւններու կողմէ ընկերութեանց անուանեալ ստորագրեալ են ապահովագրութեան մուրհակաց վրայ։

Կ. Պոլսոյ համար երաշխաւորեալ է Օսմ. Կայսերական Պանքան։

Աւստրիական ընկերութեան ԴՐԱՄԱՏՆԵՐՑ անունները.

Բարիզ	Գոնթուար տ'էսքոնթ տը Բարի
Լոնտոն	(Լլոյտս էնտ Գաունթի Պէնքին և ընկ. (Չարթըրտ Պանք, Աւստրալիոյ և Չինաստանի (Աւստրալիական միացեալ Պանքա
Համպուրկ	Պըրլինի գերմանական Պանքա
Ամսթերտամ	Ամսթերտամի Պանքա
Անվերս	[illegible] վարկի Պանքա
Լիէժ	Ընդհանուր Պանքա Լիէժի
Պրուսէլ	Ընդհանուր ընկերութիւն յօգուտ ազգային ճարտարութեան
Մանհայմ	Վարկի Ռէյնեան Պանքա
Պերլին	Ս. Պլայխրէօտէր
Վիեննա	(Գրէտի Անշթալտ (Աւստրական Պանքա Վիեննայի
Բէդէրսպուրկ	Ժ. Լ. Կիւնցպուրկ
Գոբենհակ	Երկրագործական Պանքա Տանիմարքայի
Ջէնովա	Բոռ. Հօֆեր և ընկ.
Զմիւռնիա	Ճ. Գասմէն եղբարք
Պուքրէշ	[illegible] Պանքա
Աթէնք	Ճարտարարուեստից վարկի Պանքա Յունաստանի

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալութեան դրասենեակը։ Պայմաններն և գներն յոյժ չափաւոր են։

Գործակալ-ենթակայք, Հ. Օդեա, փորձագէտ Վէրիդասի ծովային գործոց գրասենեակին, Տօրնեճալը խան, 6, Կալաթա։

Ընդհանուր Գործակատար
Մ. ԹԻՒԼՊԷՆՏՃԵԱՆ եւ ԿՈՒ

ՓԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ուղիղ [illegible] կը բանին Լիվերպուլէ և Միջերկրականի գիծը.

Ուղեւորք և ապրանք կ'ընդունուին Նիւ Եորքի, Պոստոնի, և Միացեալ Նահանգաց ու Գանատայի ամեն կողմերուն համար, նմանապէս Հավրի, Ռուէնի, Բարիզի, Լոնտոնի, Կլասկովի, Մանչեստրի, Պրատֆորտի ևն ևն համար։

Ուղեւորաց համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Ամեն շոգենաւու մէջ կայ կին հսկող մը Ընկերութեան շոգենաւերը նշանաւոր հանդիսացած են իրենց հանգստաւէտութեամբ և կանոնաւորութեամբ։

Գործակատար ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալի
փաշա խանի Գալա
511

ՌՈՒԵՆՆԱՒՈՍԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՕՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷՅ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայէ և Բաթումէ գիծը կանոնաւորեալ բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Բաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Անատոլի որ յունվար 12 ին Մարսիլիայէն և յունվար 19 ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Կօլ։

Ուղղակի և զատ [illegible]

Նաւուղիչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՌԹԻ ԲԸՊՊԻԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ
Մումհանէ փողոց, Թիւ 14
514

ԲԱԲԱԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվերպուլէ, Միջերկրականէ և Օտեսայի գիծը կանոնաւորեալ բանող

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Ալա Շէֆիա	3,000	Պրքս
Աքարիա	2,500	Ռոպզըս
Արքատիա	2,500	Քրուիքշանք
Լոքրիա	2,500	Ռուբինս
Մասեդոնիա	3,500	Մօրչ
Բօլմիեա	2,800	Ֆօթերգիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք
513

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվերպուլէ և Միջերկրականի գիծը բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քառնաք	4200	Աֆրիկա	3000
Ֆարոս	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նէֆթիս	3000
Սեսոստրիս	3250	Բերա	3000
Թիպս	3250	Լոտոս	800
Մեմֆիս	3250	Օլինտա	800
Մարէօթիս	3250	[illegible]	700

Բերա շոգենաւը, Նաւապետ Ֆօրիստըր, Լիվերպուլէն ստէ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈՎԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ
513 31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվերբուլ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որ կանոնաւորապէս կը բանին Լիվերպուլէ և Օտեսայի գիծը.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրեան	2500	Ֆավոնեան	3700
Ալզասեան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անտալուզեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթենեան	2500	Իպէրեան	5500
Արմէնեան	3700	Իլիրեան	5500
Պավարեան	6000	Իսթրեան	5500
Պոհեմեան	6000	Լեսպեան	2200
Կասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Օսյրէնեան	2000	Լիպեան	800
Տուրոյ	700	Օրթէթյա	700
Էճիփշըն	3700	Պէրսեան	3800
Ֆապեան	3700	Վալենսեան	6800
Ֆալքոնեան	3700	Վենետեան	6800

[illegible]

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ Գործակալ Թիւ 34, 35, 36, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Գալաթիա. Նաւատէրք, Ֆրէտ. Լէյլանտ և ընկ. Լիվերբուլ

Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.
Ծիպրալթար, Գ. Գ. Քովրէր Եղբարք
Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վաճման և ընկ.
Մալթա, Ա. Քասմիլլերի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկորտաթօ.
Զմիւռնիա, Գ. Ուիթօլ և ընկ.
512

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՊԻՒՏԱՓԷՍԹԻ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	10,000,000

Արեւելից Տնօրէն. Մ. Լօժէն Բարաքոր
» Ընդհանուր գործակալ. Մ. Նազարէթ Եազըճեան

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անուանի ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Անհրաժեշտ կը համարինք ըսել թէ ամեն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց իբր հօրական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զաւակաց ապագան ապահովել կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր այրի կինն և զաւակունքը աղքատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար ուստի որդոց հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և վիճակահանութեան մասնաւոր տեղեկներուն որ մէն մի տարի Պիւտապէշթի մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի հազար թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն։

Ամեն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Օրինակ—30 տարու անձ մը տարին մի անգամ 4 ½ ոսկի տալով 200 անգլիական ոսկիի ապագայ մը պատրաստած կըլլայ իւր ընտանեաց եւն. եւն։

Փափաքողք ազատ են ընկերութեանս պատուաւորութեան և հաստատութեան մասին տեղեկութիւն ստանալ Եւրոպայի մեծ դրամատուններէն։

ԽԱՅԾՂԱՆԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՆՑ

Ամենէն լաւն, ամենէն առողջարարն, ամենէն աժանն է.

ԴԵՂԱԳՈՐԾ Ն. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍԻ

ՊԱԼՍԱՄԱԿԱՆ ԽԱՅԾՂԱՆԸ

Այս հեղուկը կը պարունակէ խայծղանի և Պէռ-ռը Ճօնի ամեն սկիզբ և լուծելի մասերը։ 1873 էն ի վեր նշանաւոր բժիշկներէ կը յանձնարարուի կուրծքի, կոկորդի և միզային ճանապարհաց հիւանդութեանց համար։ ՑԱՐԱՏԵՒ ՑԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ, նոյն իսկ ի պարագային յորում ախտաբուժական ուրիշ միջոցներ ի դերեւ ելած են։

Գործածութեան եղանակ

Կուրծքի, կոկորդի և միզային ճանապարհաց հիւանդութիւնք	Մէկ գդալ ջրի մէջ մէկ խառնուելի կամ պարզ գդալ	Խմել անօթի եղած ժամանակ կամ ճաշած ատեն
Որբուն, եռք	Զուտ կամ խառն	Դուրսէն գործածելի
Սպիտակ հոսումնք	Զուտ կամ խառն	Ներարկութեամբ
Ռնչափողք	Շոգիով առքցած	Ծխելով կամ փոշիացնելով

Ընդհ. կեդրոնատեղի՝ կեդր. դեղարան Ն. Թէօտորիտէս, Բերայի Մեծ փողոց 244։

Կը գտնուի նաեւ Կալաթա, Գասթորիտէսի դեղարանը. Պոլիս, Գասապեան դեղարանը։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1887 Յունվար 1 Հինգշաբթի օրէն սկսեալ մինչեւ Յունվար 31

(Բաց ի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերէն կամուրջ էջնող շոգենաւուց [illegible] ժամերը

Ժ. Վ.		Թ.
2 —	Բ. և Ա. Գավ. Եէնիմ. Մէգարդ. Պէօյ. Թարաբիա Եէնիքէօյ (Եէնիգիւղի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	32
2 45	Եէնիք. Ըմէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպ. (Պէպէքի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	22
3 30	Եէնիմ. Մէգարդ. Պէօյ. Թար. Եէնիք. Ըմէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք (Պէպ. պիտի հաղորդակցի)	18
4 45	Եէն. Մէգ. Պէօյ. Թար. Եէնիք. Ըմէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպ. Արն. Գուրուչ. Օրթ. Պէշ.	34
6 —	Ա. Գավագ Եէնիմ. Մէգ. Պէօյ. Թար. Եէնիք. Ըմէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք.	28
7 —	Եէնիմ. Մէգարդ. Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգօզ Բաշպա. Եէնիք. Միրկ. Գանըլճ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիք. Խուսկ.	25
8 15	Ա. և Ռ. Գավ. Եէնիմ. Մէգարդ. Պէօյ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպ. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. (ուրբաթ օրերը Ըմէնիա պիտի հանդիպի)	32
10 —	Մէգարդ. Պէօյ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնավ. Օրթաք. Պէշ.	21

Արնաւուտքէօյէն կամուրջ էջնող շոգենաւուց ժամերը

2 15	Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.	19
2 50	Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. Գապ.	25
3 20	Պէպ. Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.	28
3 55	Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. Գապ.	19
4 35	Պէպէք Արն. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գապ.	22
10 55	Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	22
11 15	Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ	25

Ասիական եզերէն կամուրջ էջնող շոգենաւուց ժամերը

2 —	Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Գապ.	34
2 15	Պէյգօզ Բաշպ. Գանըլճա Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտիլլիի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	23
2 50	Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյ. Գուզկ.	21
3 45	Պէօյ. Թար. Պէյգ. Բաշպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտիլլիի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	17
4 —	Գանտիլ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիք.	23
4 40	Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիքթաշ	21
5 —	Պէյգ. Բաշպ. Գան. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Պէշիք.	6
8 45	Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգ. Բաշպ. Գանըլճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Խուսկիւտար (Ուրբաթ օրերը Բ. Բ. Մահ.)	19
10 30	Գանտիլլիէն ուղղակի Չէնկէլքէօյ	23
11 15	Գուզկունճուքէն ուղղակի կամուրջ (Բացի ուրբաթէ	28

(Բաց ի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

3 —	Պէշիք. Օրթաք. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնի. Թար. Պէօյ. Մէգ. Եէնիմ.	34
4 —	Գապաթ. Խուսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնավ. Գանտիլ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանըլճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշպ. Պէյգ. Թարապ. Պէօյ. Մէգ. Եէնիմ.	25
4 15	Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թար. Պէօյ. Մէգ. Եէնիմ. Ռ. և Ա. Գավագ	28
5 30	Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք. Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ըմէն. Եէնիք. Պէյգ. Թարապ. Պէօյիւք. Մէգր. Եէնիմ. և Գավագներ	32
6 45	Խուսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Արնվ. Գնտիլ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանըլճ. Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէօյ.	19
8 30	Պէշիք. Օրթ. Արնավ. Պէպ. Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Մէգար. Պէօյ.	21
10 30	Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ըմէն. Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյի. Մէգար. Եէնիմ.	18
11 10	Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէգարդ. Եէնիմ.	32
11 40	Պէպ. Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ըմէն. Եէնիք.	22

Կամուրջէն Արնաւուտքէօյ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

3 20	Ուղղակի Արնաւուտքէօյ	19
4 —	Ուղղակի Պէպէք	22
10 —	Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. Պէպ. Ռ. Հիսար ([illegible] շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	22
10 35	Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք	25
11 10	Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպ. Ռ. Հիսար Պօյաճքէօյ	19
11 40	Պէշիք. Օրթ. Գուրու. Արնավ. Պէպ.	21
12 5	Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ.	25

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

3 25	Ուղղակի Գանտիլլի	23
3 30	Խուսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Բաշպ. Պէյգ. (ուրբաթ օրերը Բ. Բ. Մահ.)	6
4 5	Ուղղակի Գանտիլլի	21
9 35	Պէշիքթաշ, Գուզկունճ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտիլ. (Գավագներ գացող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	23
10 15	Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլ. Բաշպ. Պէյգ. Թար. Մէգ. Գավ.	17
10 40	Խուսկ. Գուզկ.ը (բացի ուրբաթէ)	28
10 55	Պէշիք. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վան. Գանտիլլի Պէպէք (Գանտիլլիի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	34
11 25	Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլճ. Բաշպ. Պէյգ.	23
11 45	Գապթ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք.	28

ԽՈՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Խուսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Խուսկիւտար
— —	6 5	— —	7 5
— —	6 35 Պէշիք	— —	8 15 Պէշիք
— —	7 5	— —	8 45
— —	8 15 Պէշիք	— —	9 15 Պէշիք
2 —	9 —	2 20	9 50
2 30	9 30 Պէշիք	2 35 Պէշիք	10 15 Պէշիք
3 —	9 45	3 20	10 40 Գզ.
3 35	10 20 Պէշիք	4 —	11 —
3 45 Ֆէրպօթ	10 40	4 35 Պէշիք	11 25
4 15	11 — Գզ.	5 20	11 50
4 50	11 25	5 50	12 5
5 — Ֆէրպօթ	11 40	6 15 Պէշիք.	12 5 Գզ*
5 15 Վափօր	12 5		
5 35 Պէշիք			

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Խուսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Խուսկիւտար
— —	6 35 Պէշիք	— —	7 5
2 30	7 5	— —	8 15 Պէշիք
3 —	8 15 Պէշիք	2 25 Պէշիք	9 —
3 30	8 45	2 50	9 35 Պէշիք
3 45 Ֆէրպօթ	9 30 Պէշիք	3 25	10 —
4 —	9 55	3 55	10 30 Պէշիք
4 45	10 30 Պէշիք	4 35 Պէշիք	11 —
5 — Ֆէրպօթ	11 —	5 20	11 20
»5 15 Վափօր	11 20	6 5 Պէշիք	11 40
5 35 Պէշիք	11 35	6 30	12 5
6 5	12 5		

* Այս երթեւեկութիւնք Հրէից տօներուն եւ ուրբաթ օրերը չպիտի կատարուին։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

3 30 Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
5 — » » (Կիրակի օրեր ժ. 5 30ին)
10 35 » » (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 30 » » (Կիրակի օրեր ժ. 10 45ին)
3 15 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 30 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիր. ժ. 5)
10 15 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 15 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (Կիրակի օրերը ժմ. 10 30 ին)։

ԽՈՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ

ԵՒ
ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Խուսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
5 — Խուսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Խուսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — » Գապաթաշ
4 15 Սիրքէճիէն Խուսկիւտար
5 45 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Խուսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Խուսկիւտար
11 15 Գապաթաշէն Խուսկիւտար

Այս երթեւեկութիւնք կիրակի օրերը ժ. 6 ին։

Ծան.—Օդը մրրկալից եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան։